IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 29.5.2013
SWD(2013) 368 final

DOKUMENT TA’ ĦIDMA TAL-PERSUNAL TAL-KUMMISSJONI

Valutazzjoni tal-programm ta' riforma nazzjonali u l-programm ta' stabbiltà tal-2013 għal MALTA

Li jakkumpanja d-dokument

Rakkomandazzjoni għal RAKKOMANDAZZJONI TAL-KUNSILL

dwar il-programm ta' riforma nazzjonali ta' Malta tal-2013 u l-għoti ta' Opinjoni tal-Kunsill dwar il-programm ta' stabbiltà ta' Malta għall-perjodu 2012-2016

{COM(2013) 368 final}

MT MT

WERREJ

Sommarju Eżekuttiv 3
1. Introduzzjoni 5
2. Żviluppi u sfidi ekonomiċi 6
2.1. Żviluppi ekonomiċi riċenti u prospetti 6
2.2. Sfidi 7
3. Valutazzjoni tal-aġenda tal-politika 10
3.1. Politika fiskali u tassazzjoni 10
3.2. Is-settur finanzjarju 19
3.3. Il-politiki tal-edukazzjoni, tas-suq tax-xogħol u dawk soċjali 22
3.4. Miżuri strutturali li jippormwovu t-tkabbir ekonomiku u l-kompetittività 26
3.5. Modernizzazzjoni tal-amministrazzjoni pubblika 30
4. Tabella ta' deskrizzjoni ġenerali 33
5. Anness 36

Sommarju Eżekuttiv

Il-perspettiva ekonomika

L-ekonomija domestika hi projettata li jkollha prestazzjoni aħjar miż-żona tal-euro. Fl-2012, il-PDG reali kiber b'0,8%, meta mqabbel ma' tnaqqis ta' 0,6% fiż-żona tal-euro, u, skont it-tbassir tar-rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tal-2013, it-tkabbir se jaqbeż il-medja taż-żona tal-euro, filwaqt li jiżdied għal 1,4% fl-2013 u għal 1,8 % fl-2014. Il-qgħad huwa pprojettat li jibqa' baxx u stabbli, li jonqos għal 6,3% fl-2013 u 6,1% fl-2014.

Il-proċedura ta' defiċit eċċessiv kien magħluq, imma l-konsolidazzjoni fiskali tilfet il-momentum. Skont it-tbassir tar-rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tal-2013, l-iżbilanċ ġenerali tal-gvern se jibqa' taħt it-3% tal-PDG tal-limitu tat-Trattat f'2013-14. Id-dejn tal-gvern huwa ogħla mil-livell limitu ta' 60 % tal-PDG u huwa mbassar li jkompli jiżdied, b'żieda minn 72,1% tal-PDG fl-2012 għal 74,9% tal-PDG fl-2014).

Kwistjonijiet Ewlenin

Malta qed tiffaċċja sfidi integrati importanti li jaffettwaw is-sostenibbiltà tal-finanzi pubbliċi tagħha u l-potenzjal tagħha ta' tkabbir, u kienet waħda mill-pajjiżi identifikati mill-Kummissjoni bħala li qed tesperjenza żbilanċi makroekonomiċi, partikolarment għas-settur finanzjarju u l-finanzi pubbliċi.

Malta għamlet progress limitat fl-implimentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għal kull pajjiż tal-2012. Fuq nota pożittiva, fil-qasam tal-finanzi pubbliċi, ittieħdet azzjoni xierqa biex tissaħħaħ il-konformità tat-taxxi u l-ġlieda kontra l-evażjoni tat-taxxa, iżda riżultati konkreti għad iridu jimmaterjalizzaw ruħhom. Miżuri rilevanti għalkemm insuffiċjenti, ġew introdotti fis-suq tax-xogħol, b'mod partikolari lejn it-tfassil ta' strateġija tat-tluq bikri mill-iskola, it-titjib tal-konnessjonijiet mal-edukazzjoni u t-taħriġ u l-inkoraġġiment tal-impjieg tan-nisa. Ittieħdu wkoll passi sabiex titjieb is-sigurtà u d-diversifikazzjoni tal-provvista tal-enerġija. Qegħdin jitħejjew riformi fis-sistema bankarja, iżda azzjoni konkreta għad trid tittieħed. Fl-istess ħin, wara l-korrezzjoni ta' defiċit eċċessiv, il-gvern illaxka l-pożizzjoni fiskali tiegħu fl-2012, li wassal għal deterjorament notevoli tad-defiċit baġitarju, nonkonformità mat-tnaqqis tad-dejn u punti ta' referenza tat-tkabbir tan-nefqa u devjazzjoni sinifikanti mill-pjan ta' aġġustament lejn l-għan fuq terminu medju ta' żmien. Barra minn hekk, ma ttieħdet l-ebda azzjoni konkreta lejn it-tisħiħ tal-qafas fiskali, bi tnaqqas tal-preġudizzju tad-dejn fit-tassazzjoni korporattiva, aktar riformi tas-sistema tal-pensjoni u l-indirizzar ta' riskji possibbli relatati mal-mekkaniżmu tal-indiċjar tal-pagi. Fl-aħħar nett, il-miżuri meħuda fl-enerġija, il-klima u t-trasport huma 'l bogħod milli jkunu biżżejjed fid-dawl tal-kobor tal-isfidi f'dawn l-oqsma. L-isfidi identifikati b'hekk baqgħu pjuttost l-istess matul is-sena li għaddiet.

- **Il-Finanzi pubbliċi**: Id-defiċit ġenerali tal-gvern qabeż it-3% tal-valur ta' referenza tal-PDG, filwaqt li l-qafas fiskali flessibbli u kwistjonijiet mal-konformità fiskali u l-evażjoni tat-taxxa jfixklu l-kisba ta' pożizzjoni fiskali soda. Fit-tul, is-sostenibbiltà tal-finanzi pubbliċi għadha f'riskju minħabba nefqa ogħla projettata marbuta mal-età.

- **Is-Suq tax-xogħol**: Nuqqasijiet fil-ħiliet jkomplu joħolqu ostaklu għall-użu effiċjenti tal-kapital uman. Filwaqt li kien hemm żieda fl-impjiegi fis-segmenti kollha tas-suq tax-xogħol, inkluż fost il-ħaddiema ikbar fl-età u n-nisa, ir-rata ta' impjiegi tan-nisa jibqa' l-iktar wieħed baxx fl-UE (46,9% fl-2012).

- **Kompetittività:** Iż-żamma tal-kompetittività esterna hija essenzjali fid-dawl tal-livell għoli ta' ftuħ kummerċjali tal-ekonomija. Filwaqt li l-mekkaniżmu tal-indiċjar tal-pagi għandu karatteristiċi li jtaffu l-effetti negattivi tiegħu, xorta jista' joffri sfida għall-flessibbiltà tal-pagi reali u b'hekk fuq il-kompetittività u l-aġġustament tas-suq tax-xogħol f'każ ta' sitwazzjoni ekonomika negattiva ħafna.

- **L-Enerġija**: Il-provvista tal-enerġija tiddependi kważi esklużivament fuq iż-żejt impurtat, li, miżjud mal-ineffiċjenzi fid-distribuzzjoni, joħolqu ostakolu għall-kompetittività. L-ilħuq tal-miri nazzjonali tal-2020 għall-enerġija u l-klima għadu 'l bogħod b'mod sinifikanti, partikolarment fis-settur tat-trasport.

- **Is-Settur finanzjarju**: Riskji qrib it-terminu relatati mad-daqs kbir tas-settur bankarju (kważi 800% tal-PDG) jidhru li huma limitati. Il-banek domestiċi ewlenin, madankollu, huma vulnerabbli għal żviluppi negattivi fis-suq immobiljari minħabba l-espożizzjoni għolja tagħhom fil-forma ta' self (aktar minn nofs tal-portafoll tas-self kollu) u l-kollateral. L-ineffiċjenzi tas-sistema ġudizzjarja jistgħu jfixklu l-infurzar effiċjenti ta' kollateral b'konsegwenzi potenzjalment negattivi fuq is-settur bankarju.

.

1. INTRODUZZJONI

F'Mejju 2012, il-Kummissjoni pproponiet ħames rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż (CSRs)[1] għal politiki ta' riforma ekonomiċi u strutturali f'Malta. Fuq il-bażi ta' dawn ir-rakkomandazzjonijiet, il-Kunsill tal-Unjoni Ewropea adotta sitt CSRs fil-forma ta' Rakkomandazzjoni tal-Kunsill.[2] Dawn is-CSRs jikkonċernaw il-finanzi pubbliċi, is-suq tax-xogħol, l-edukazzjoni u t-taħriġ, is-sistema tal-enerġija u l-istabbiltà finanzjarja. Dan id-Dokument ta' Ħidma tal-Persunal (SWD) jivvaluta l-istat ta' implimentazzjoni ta' dawn ir-rakkomandazzjonijiet f'Malta.

Id-Dokument ta' Ħidma tal-Persunal jivvaluta miżuri ta' politika fid-dawl tas-sejbiet tal-Istħarriġ Annwali tat-Tkabbir tal-Kummissjoni 2013 (AGS)[3] u t-tieni Rapport annwali dwar il-Mekkaniżmu ta' Twissija (AMR),[4] li kienu ppubblikati f'Novembru 2012. L-Istħarriġ Annwali tat-Tkabbir għall-2013 jippreżenta proposti tal-Kummissjoni biex jintlaħaq il-fehim komuni neċessarju dwar il-prijoritajiet għal azzjoni fil-livell nazzjonali u fil-livell tal-UE fl-2012. Jidentifika ħames prijoritajiet biex jiggwidaw lill-Istati Membri lejn tkabbir imġedded: li nfittxu li nwettqu konsolidazzjoni fiskali differenzjata u li tiffavorixxi t-tkabbir; ir-restawr tas-self lill-ekonomija; il-promozzjoni tat-tkabbir u tal-kompetittività; l-indirizzar tal-qgħad u l-konsegwenzi soċjali tal-kriżi; u l-modernizzazzjoni tal-amministrazzjoni pubblika. Ir-Rapport tal-Mekkaniżmu ta' Twissija tal-2012 jservi bħala strument inizjali ta' skrinjar biex jiddetermina jekk l-iżbilanċi makroekonomiċi jeżistux jew huwiex probabbli li jkun hemm fl-Istati Membri. Huwa sab sinjali pożittivi li żbilanċi makroekonomiċi fl-Ewropa qed jiġu kkoreġuti. Biex jiżguraw li jinkiseb bilanċ mill-ġdid komplut u durabbli, Malta u 13-il Stat Membru ieħor ġew magħżula għal reviżjoni tal-iżviluppi fl-akkumulazzjoni ta' żbilanċi emerġenti.[5]

Fuq l-isfond tar-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill tal-2012, l-Istħarriġ Annwali tat-Tkabbir tal-2013 u r-Rapport dwar il-Mekkaniżmu ta' Twissija tal-2012, Malta ppreżentat aġġornamenti tal-programm nazzjonali ta' riforma (NRP) tagħha fit-30 ta' April 2013 u tal-programm ta' stabbiltà tagħha fit-30 ta' Mejju 2013. Dawn il-programmi jipprovdu informazzjoni dettaljata dwar il-progress li sar minn Lulju 2012 u dwar pjanijiet futuri tal-gvern. Din l-informazzjoni tipprovdi l-bażi għall-valutazzjoni magħmula f'dan id-Dokument ta' Ħidma tal-Persunal.

Il-programm nazzjonali ta' riforma kien ippreparat parzjalment fuq il-bażi ta' konsultazzjoni mal-imsieħba soċjali u l-implimentazzjoni tiegħu hija suġġett għall-valutazzjoni biannwali. Kemm il-programm nazzjonali ta' riforma u kif ukoll il-programm ta' stabbiltà ġew approvati mill-Kabinett tal-Ministri. Malta żgurat il-koerenza bejn iż-żewġ programmi, l-aktar f'termini ta' xenarju makroekonomiku u interkonnessjonijiet bejn oqsma fiskali u makroekonomiċi

[1] COM(2012) 321 final tat-30 ta' Mejju 2012
[2] ĠU C 219 tal-24 ta' Lulju 2012
[3] COM (2012) 750 finali
[4] COM (2012) 751 finali
[5] 13-ir reviżjoni fil-fond ġew ippubblikati fl-10 ta' April 2013. Filwaqt li magħżul għal reviżjoni fil-fond fl-AMR, Ċipru kien fl-aħħar mill-aħħar mhux rivedut taħt il-Proċedura għall-Iżbilanċ Makroekonomiku (MIP) minħabba l-preparazzjonijiet avvanzati għal programm ta' assistenza finanzjarja.

oħra, u ż-żewġ programmi huma konsistenti mal-kodiċi ta' kondotta u mal-gwida pprovduta mill-Kummissjoni.

Valutazzjoni ġenerali

L-analiżi f'dan id-dokument twassal għall-konklużjoni li Malta għamlet progress limitat dwar miżuri meħudin biex jiġu indirizzati CSRs tar-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill.

Fuq nota pożittiva, il-Proċedura ta' Defiċit Eċċessiv ġiet irrevokata wara d-defiċit ġenerali tal-gvern kien ta' inqas minn 3 % tal-PDG fl-2011. Ir-rata tal-impjiegi kompliet titjieb b'mod partikolari grazzi għal żieda fil-parteċipazzjoni tan-nisa fis-suq tax-xogħol, filwaqt li attwalment għaddej il-bini tal-interkonnettur tal-elettriku mal-Italja, li se jikkontribwixxi għas-sigurtà u d-diversifikazzjoni tal-provvista tal-enerġija. Mil-lat negattiv, il-qagħda fiskali kienet inqas stretta fl-2012, meta d-defiċit għal darb oħra qabeż il-limitu ta' referenza tat-Trattat ta' 3% tal-PDG, filwaqt li ma sar l-ebda progress sostanzjali biex tiġi żgurata s-sostenibbiltà fit-tul tal-finanzi pubbliċi. Malta għadha 'l bogħod milli tilħaq il-miri nazzjonali għall-2020 għall-enerġija u l-klima u ma ġie rrappurtat l-ebda progress fir-rigward riforma tal-mekkaniżmu tal-indiċjar tal-pagi. Kollox ma' kollox, minkejja l-adozzjoni ta' xi miżuri rilevanti, l-isforzi politiċi ta' sikwit ma kellhomx biżżejjed ambizzjoni.

L-isfidi identifikati f'Lulju 2012 u riflessi fl-Istħarriġ Annwali tat-Tkabbir għall-2013 jibqgħu validi. Fi żmien qasir, l-isfidi ewlenin huma li l-finanzi pubbliċi jmmorru fuq triq sostenibbli b'mod kredibbli u biex tiġi mħarsa l-istabbiltà finanzjarja, filwaqt li jiġu indirizzati wkoll l-ineffiċjenzi fis-sistema ġudizzjarja. Fit-terminu ta' żmien medju sa twil, huwa essenzjali li tiġi żgurata s-sostenibbilità tal-finanzi pubbliċi u biex titkompla tiġi diversifikata s-sistema tal-enerġija. It-tisħiħ tal-kompetittività tal-ekonomija jeħtieġ ukoll l-assigurazzjoni ta' riżultati aħjar għas-sistema edukattiva u ta' taħriġ sabiex jissodisfaw il-ħtiġijiet tas-suq tax-xogħol.

2. ŻVILUPPI U SFIDI EKONOMIĊI

2.1. Żviluppi ekonomiċi riċenti u prospetti

Żviluppi Ekonomiċi Riċenti

Fl-2012, il-PDG reali kiber b'0,8 %, xprunat mill-esportazzjonijiet u l-infiq pubbliku. Il-kummerċ internazzjonali baqa' wkoll mutur ewlieni tat-tkabbir ekonomiku fl-2012, minkejja l-ambjent diffiċli, minħabba l-kompożizzjoni favorevoli ta' esportazzjonijiet u l-orjentazzjoni ġeografika tal-kummerċ, b'mod partikolari ta' merkanzija. Dan ikkontribwixxa biex ikun irranġat id-defiċit tal-kont kurrenti ta' Malta fl-2012. Barra minn hekk, l-infiq pubbliku għoli konsiderevolment kontrabilanċjat id-dgħufija fil-konsum privat u fl-investiment, għalkemm b'konsegwenzi negattivi fuq il-bilanċ ġenerali tal-gvern. Is-suq tax-xogħol kellu prestazzjoni aħjar milli l-medja taż-żona tal-euro bil-ħolqien tal-impjiegi b'saħħtu, għalkemm jibda minn rati baxxi ta' impjegar u parteċipazzjoni, filwaqt li l-qgħad baqa' baxx u stabbli għal 6,4 % fl-2011 (11,4 % għaż-żona tal-euro). Minkejja dawn l-iżviluppi pożittivi, ir-rata tal-inattività f'Malta tibqa' l-ogħla fiż-żona tal-euro.

Il-perspettiva ekonomika

Il-prospetti ekonomiċi huma mistennija li jitjiebu gradwalment matul terminu medju ta' żmien. Skont it-tbassir tar-rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tal-2013, it-tkabbir ekonomiku f'Malta se jkompli jkun aktar mill-medja taż-żona tal-euro. Wara li mmodera għal 0,8 % fl-2012, it-tkabbir reali tal-PDG huwa pprojettat li jżid għal 1,4 % fl-2013 u imbagħad iktar għal 1,8 % fl-2014, sostnut b'irkupru gradwali fid-domanda domestika. It-tkabbir huwa mistenni li jibqa' jwassal għall-ħolqien ta' ħafna impjiegi u huwa mbassar li l-impjegar ikompli jiżdied b'rata relattivament mgħaġġla, prinċipalment bis-saħħa tal-parteċipazzjoni u tal-impjegar li qed jiżdiedu fost il-ħaddiema nisa u dawk akbar fl-età, ħaġa li twassal ukoll għat-tnaqqis tal-qgħad. Wara li żied ħafna u f'daqqa fl-2012, il-prezz tal-inflazzjoni hu previst li jsir aktar moderat, iżda li jibqa' ogħla mill-medja għaż-żona tal-euro.

Ix-xenarju makroekonomiku sottostanti l-SP u l-NRP huwa plawsibbli. Il-programm ta' stabbiltà Malti u l-programm nazzjonali ta' riforma għandhom l-istess xenarju makroekonomiku. It-tkabbir tal-PDG reali projettat għal 2013-14 fiż-żewġ programmi huwa ftit inqas minn dik tal-2013 tas-servizzi tal-Kummissjoni fit-tbassir tar-rebbiegħa fuq domanda domestika aktar dgħajfa u projezzjonijiet kemxejn inqas favorevoli tas-suq tax-xogħol. Fis-snin imbiegħda tal-perjodu tal-programm, il-prospetti tat-tkabbir għadhom kawti u huma skont it-tkabbir potenzjali kif stmat mis-servizzi tal-Kummissjoni.

Il-kontribuzzjoni ta' riformi strutturali għat-tkabbir huwa stmat li se jiżdied wara l-2014. Il-programmi jinkorporaw l-impatt pożittiv ta' riformi strutturali magħżula fuq il-prodott potenzjali. L-impatt annwali f'termini mhux kumulattiv huwa stmat li jkun relattivament modest f'0,13 punti perċentwali fl-2013 qabel ma żdied għal aktar minn 0,7 punti perċentwali fl-2014, bis-saħħa tat-tnedija tal-interkonnettur tal-elettriku mal-Italja. Minn hemm 'il quddiem, l-impatt pożittiv tar-riformi strutturali hu mistenni li jimmodera gradwalment, sakemm jilħaq 0,6 punti perċentwali fl-2017.

2.2. Sfidi

L-ekonomija Maltija tiffaċċja sfidi li għandhom l-għeruq fit-tradizzjoni li jaffettwaw it-tkabbir potenzjali tagħha. L-isfidi relatati mal-kamp ta' applikazzjoni ta' konsolidazzjoni fiskali u s-sostenibbiltà fit-tul tal-finanzi pubbliċi; it-titjib tal-kompetittività; id-diversifikazzjoni tas-sistema tal-forniment ta' enerġija u s-salvagwardja tal-istabbiltà finanzjarja. Baqgħu pjuttost l-istess matul is-sena li għaddiet u huma konsistenti mal-prijoritajiet politiċi stabbiliti fl-Istħarriġ Annwali tat-Tkabbir tal-2013 adottat mill-Kummissjoni f'Novembru 2012. Il-ħtieġa li tiġi salvagwardata l-istabbiltà finanzjarja u tiġi żgurata s-sostenibbiltà tal-finanzi pubbliċi kienu wkoll identifikati bħala sfidi sabiex jiġu indirizzati l-iżbilanċi makroekonomiċi fir-reviżjoni fil-fond tal-2013 għal Malta fil-kuntest tal-Proċedura għall-Iżbilanċ Makroekonomiku (ara l-Kaxxa 1).

Is-segwitu ta' konsolidazzjoni fiskali u l-iżgurar li d-dejn pubbliku ma jitqegħedx fit-triq tan-niżla jibqgħu sfida. Wara l-korrezzjoni ta' defiċit eċċessiv fl-2011, il-konsolidazzjoni fiskali tilfet il-momentum tad-defiċit fl-2012 u għal darb oħra qabżu l-limitu tat-Trattat, li jċaqlaq il-bilanċ strutturali aktar 'il bogħod milli l-għan ta' terminu medju (MTO) ta' pożizzjoni bilanċjata. Sfidi fiskali addizzjonali fil-medda qasira huma n-natura nonvinkolanti ta' qafas fiskali għal terminu medju, li ma jgħinx biex jankraw strateġija ta' konsolidazzjoni fiskali, u tas-sistema fiskali, li hija kkaratterizzata minn konformità baxxa u evażjoni għolja

tat-taxxa, anke minħabba l-fenomenu ta’ xogħol mhux iddikjarat,[6] filwaqt li l-preġudizzju tad-dejn fit-tassazzjoni korporattiva jibqa’. L-iżgurar tas-sostenibbiltà fit-tul tal-finanzi pubbliċi tibqa' sfida minħabba ż-żidiet imbassra li jaqbżu l-medja tal-UE fin-nefqa relatata mal-età fuq medda twila ta’ żmien, partikolarment fl-oqsma tal-pensjonijiet u l-kura tas-saħħa. Parteċipazzjoni baxxa ħafna tas-suq tax-xogħol ta’ ħaddiema ikbar fl-età u nisa, flimkien man-nuqqas ta’ strateġija attiva komprensiva dwar ix-xjuħija attiva, jżidu mal-kamp ta' applikazzjoni tal-isfida.

Li jiġi żgurat li l-ekonomija domestika tibqa’ kompetittiva huwa kruċjali fid-dawl tal-ftuħ għoli kummerċjali ta' Malta. Meta jitqies id-daqs tagħha u l-qagħda ġeografika, Malta tiddependi ħafna fuq il-kummerċ għat-tkabbir u biex tissodisfa d-domanda domestika. Għalhekk huwa essenzjali li l-ekonomija tibqa’ esternament kompetittiva. Dan jimplika li tiġi żgurata li l-pagi jiżdiedu f’konformità mal-produttività. Filwaqt li ma jidhirx li kien hemm ostakoli prinċipali għall-prestazzjoni globali tas-suq tax-xogħol s’issa, il-karatteristiċi tal-aġġustament awtomatiku għall-għoli tal-ħajja (ġeneralment imsejjaħ COLA) jippreżentaw riskju potenzjali għall-ekonomija, b’mod partikolari matul il-fażijiet negattivi bil-qawwa taċ-ċiklu ekonomiku, billi jxekklu l-aġġustament tal-pagi reali, li mbagħad jimpedixxu li jintlaħaq l-ekwilibriju tas-suq tax-xogħol. Aktar promozzjoni tar-riċerka u l-innovazzjoni hija wkoll kruċjali biex il-kompetittività tibqa' miexja ’l quddiem.

Għad hemm kamp ta' applikazzjoni wiesa’ għal titjib fl-utilizzazzjoni tal-kapital uman. Minkejja titjib notevoli fis-snin riċenti, b’mod partikolari rigward in-nisa, ir-rata tal-impjiegi f’Malta għadha baxxa hekk kif l-impatt tal-miġja tat-tfal jibqa’ sinifikanti.[7] Nuqqasijiet fil-ħiliet li tfaċċaw bħala riżultat tal-bidliet strutturali fl-ekonomija jirrappreżentaw ostaklu għal użu effiċjenti tal-kapital uman. Sfidi partikolari jinkludu rata għolja, għalkemm qed tonqos, ta’ tluq bikri mill-iskola, rendiment baxx ta’ ħiliet bażiċi, livell li għadu modest ta’ edukazzjoni terzjarja, u sistema ta’ taħriġ vokazzjonali li teħtieġ li tiġi mmodernizzata.

Il-karatteristiċi tas-sistema tal-enerġija jkomplu joħolqu sfida għall-potenzjal tal-kompetittività ekonomika u l-prestazzjoni ambjentali. Il-provvista tal-enerġija tiddependi kważi esklużivament fuq żejt impurtat, li jrendi l-pajjiż vulnerabbli għal żidiet fil-prezzijiet taż-żejt u jitfa’ pressjoni fuq il-bilanċ estern tal-kummerċ, filwaqt li s-sehem ta’ enerġija minn sorsi rinnovabbli għadu marġinali. L-ineffiċjenza tad-distribuzzjoni tal-enerġija tikkontribwixxi wkoll għal tariffi għoljin tal-elettriku għal kumpaniji, li mbagħad dan qed ikun ta’ ostaklu għall-kompetittività. Għad hemm lok sinifikanti għat-titjib tal-effiċjenza u t-tnaqqis tal-emissjonijiet fis-settur tat-trasport, li huwa ta’ importanza partikolari għall-kisba tal-mira fil-klima u, fl-istess ħin, li jiġġenera tkabbir ekoloġiku. Fl-aħħar nett, infrastruttura tar-riċiklaġġ tal-iskart mhux adegwat qed idewwem il-progress ta' Malta lejn il-miri 2020.

Il-preservazzjoni tal-istabbiltà tas-settur finanzjarju hija sfida kontinwa għall-ekonomija domestika. Is-settur bankarju ilu juri reżiljenza matul il-kriżi finanzjarja

---

6 Manwel Debono (2012), *Malta, May 2012 – Undeclared Work Update*, Malta European Employment Observatory; http://www.eu-employment-observatory.net/resources/reports/UndeclaredWorkUpdate-Malta.pdf.

7 Id-diskrepanza fl-impjiegi meta mqabbla mal-medja tal-UE hija partikolarment kbira għan-nisa u għall-ħaddiema ikbar fl-età.

internazzjonali. Madankollu, il-banek domestiċi jistgħu jibbenefikaw minn aktar bafers kapitali b'saħħithom bħala l-kopertura ta' self inadempjenti b'dispożizzjonijiet li jibqgħu relattivament baxx. Dan huwa partikolarment importanti minħabba espożizzjoni għolja ħafna tal-banek għas-suq immobiljari, kemm fil-portafolli ta' self tagħhom u permezz ta' kollateralizzazzjoni, u tad-dejn korporattiv elevat. Barra minn hekk, id-daqs kbir ħafna tas-settur finanzjarju, li sar xprun ewlieni għat-tkabbir għall-ekonomija domestika, jqajjem sfidi superviżorji. Barra minn hekk, nuqqasijiet fis-sistema ġudizzjarja jistgħu jfixklu l-irkupru mgħaġġel ta' kollateral. Dan jista' jitfa' pressjoni fuq il-karti tal-bilanċ tal-banek u jaffettwa deċiżjonijiet ta' self.

Kaxxa 1: Sommarju tar-reviżjoni bir-reqqa tal-2013 skont il-Proċedura għall-Iżbilanċ Makroekonomiku

L-analiżi tar-reviżjoni fil-fond ta' żbilanċi identifikati fis-settur finanzjarju ta' Malta, b'mod partikolari fir-rigward tal-espożizzjoni tagħha għas-suq immobiljari kif ukoll fil-finanzi pubbliċi, b'mod partikolari fir-rigward tas-sostenibbiltà fuq medda medja ta' żmien u fit-tul tagħhom. Il-kummenti ewlenin tar-rapport huma:

- Wara l-istazzjonar ta' defiċits sostanzjali għall-biċċa l-kbira tal-aħħar għaxar snin li għaddew, il-bilanċ tal-kont kurrenti ġie aġġustat strutturalment u ilu f'direzzjoni 'l fuq mill-2009. Fatturi addizzjonali, bħal pożizzjoni pożittiva tal-investiment internazzjonali nett u l-pożizzjoni ta' Malta bħala kreditur estern nett jikkontribwixxu lejn is-sostenibbiltà tal-pożizzjoni esterna.

- Il-livell ta' dejn privat huwa għoli, iżda hemm fatturi mitiganti. Jekk nibdew minn livell baxx, id-dejn domestiku żdied b'mod rapidu f'dawn l-aħħar snin, prinċipalment permezz tat-tkabbir ta' self ipotekarju. Madankollu, l-unitajiet domestiċi għad għandhom ġid finanzjarju nett imdaqqas. Id-dejn gross għoli korporattiv u l-ingranaġġ iqajmu aktar tħassib, iżda r-riskji potenzjali ttaffew minħabba għadd ta' fatturi fosthom l-obbligi strutturali l-aktar fit-tul u d-diversifikazzjoni ta' sorsi finanzjarji.

- Is-sostenibbiltà fit-tul tal-finanzi pubbliċi hija f'riskju minħabba li l-projezzjonijiet kemm għan-nefqa fuq il-pensjonijiet u fuq il-kura tas-saħħa f'Malta huma ferm ogħla mill-medja tal-UE. Il-Gvern mhux qed jesperjenza problemi b'finanzjament tad-dejn, bis-saħħa tad-domanda domestika għolja għal titoli maħruġa, iżda garanziji Statali mdaqqsa lil kumpaniji tal-Istat, li wħud minnhom mhumiex fi stat finanzjarja soda, jirrappreżentaw riskju.

- Il-maġġoranza tas-settur finanzjarju kbir ħafna huwa orjentat internazzjonalment b'rabta limitata ħafna mal-ekonomija domestika, u għalhekk ma joħloqx riskji kbar għall-istabbiltà domestika. Il-banek b'orjentament domestiku, filwaqt li finanzjament stabbli, għandhom espożizzjoni għolja għas-suq immobiljaru, filwaqt li l-attivitajiet ta' banek domestiċi żgħar mhux ewlenin huma iktar riskjużi.

- Minkejja xi sopravalutazzjoni u provvista żejda possibbli fis-suq immobiljaru, aġġustamenti kbar 'l isfel fil-prezzijiet fuq medda qasira ta' żmien mhumiex mistennija hekk kif id-domanda hi robusta, filwaqt li l-karti tal-bilanċ tal-iżviluppaturi huma b'saħħithom biżżejjed li jippermettulhom jastjenu milli jbigħu bi prezzijiet mhux favorevoli, anki jekk l-istimi jissuġġerixxu li jista' jkun hemm provvista żejda f'uħud mis-segmenti tas-suq.

3. VALUTAZZJONI TAL-AĠENDA TAL-POLITIKA

3.1. Politika fiskali u tassazzjoni

Żviluppi baġitarji u dinamiċi tad-dejn

Wara li llaxkaw il-qagħda fiskali fl-2012, l-awtoritajiet qed jippjanaw biex iġibu l-iżbilanċ taħt it-3% tal-limitu massimu tal-PDG fl-2013. Wara li laħaq 3,3 % tal-PDG fl-2012, minn 2,8 % tal-PDG fl-2011, Malta qed tippjana li tikkoreġi d-deficit eċċessiv fl-2013 u li tkompli tnaqqas id-deficit gradwalment, għal 0,8 % tal-PDG fl-2016. Il-bilanċ favorevoli primarju huwa li jitjieb minn deficit ta' 0,2 % tal-PDG fl-2012 għal bilanċ favorevoli ta' 2,4 % fl-2016. Dan jimplika l-progress gradwali lejn l-għan fuq terminu medju, li huwa definit bħala pożizzjoni bilanċjata f'termini strutturali (ma nbidilx mill-programm preċedenti), għalkemm l-ilħuq reali tal-għan fuq terminu medju mhux ippjanat fil-perjodu tal-programm. L-għan fuq terminu medju jirrifletti b'mod xieraq ir-rekwiżiti tal-Patt ta' Stabbiltà u Tkabbir.

Ir-riżultat tal-iżbilanċ ogħla milli kien ippjanat għall-2012 huwa prinċipalment minħabba n-nefqa, filwaqt li l-mira tad-deficit għall-2013 jiddependi fuq id-dħul u l-kapaċità li jżommu f'wiċċ l-ilma. Ir-riżultat tad-deficit tal-2012 huwa 1.1 pps. tal-PDG ogħla mill-mira stabbilita fil-programm preċedenti. Ir-riżultat agħar milli mistenni huwa dovut l-aktar għal nefqa kurrenti ogħla, speċjalment il-kumpens tal-impjegati u t-trasferimenti soċjali, filwaqt li dħul kurrenti kien ġeneralment konformi mal-projezzjonijiet, għalkemm b'kompożizzjoni differenti ta' dħul dirett u indirett. In-nefqa kurrenti kienet ta' 1,3 % tal-PDG ogħla milli fl-2011, annullat l-impatt ta' ammont sinifikanti nett ta' miżuri ta' darba għat-tnaqqis tad-deficit (0,9 % tal-PDG), li tikkonsisti l-aktar minn dħul mill-imposta ta' konċessjoni għall-operatur tal-lotterija lokali[8]. Fl-2013 huwa ppjanat li d-deficit jonqos għal 2,7 % tal-PDG, kemxejn agħar milli fl-aġġornament preċedenti fl-isfond ta' reviżjoni 'l isfel fit-tkabbir tal-PDG reali (sa 1,4 % minn 2,0 % fil-programm preċedenti). Il-mira tinkorpora l-impatt tal-baġit tal-2013 li ġie approvat mill-Parlament f'April 2013[9], li jinkludi miżuri espansjonarji fuq in-naħa tad-dħul kif ukoll tan-nefqa, b'impatt nett ta' żieda fid-deficit ta' 0,3 % tal-PDG (ara l-Kaxxa 2). It-tbassir tar-rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tal-2013, skont assunzjoni tal-ebda bidla fil-politika, li d-deficit tal-2013 se jibqa 'l fuq mill-valur ta' referenza fl-2013, għal 3,7 % tal-PDG, bid-differenza mill-mira tal-awtoritajiet hija spjegata minn anqas tkabbir għal taxxi kurrenti, speċjalment taxxi indiretti, minkejja xenarju makroekonomiku sottostanti li huwa simili għal dak fil-programm ta' stabbiltà. Għall-2014, id-differenza bejn il-mira tal-programm ta' stabbiltà u s-servizzi tal-Kummissjoni mbassra titwessa' għal 1,5 pps tal-PDG.

Hemm riskji ċari li r-riżultati tad-deficit ikunu agħar minn dawk previsti. Id-żieda fid-dinamika projettata fid-dħul mit-taxxi fl-2013-14, speċjalment fir-rigward ta' taxxi indiretti, ma tidhirx li kienet spjegata bis-sħiħ permezz ta' xenarju makroekonomiku sottostanti, u

8 Il-programm ma jidentifikax dawn il-punti bħala ta' darba biss. Skont il-programm, miżuri ta' darba fl-2012 ammontaw għal 0,1% tal-PDG.

9 Fl-aħħar ta' Novembru 2012, il-gvern preċedenti ppreżenta l-abbozz tal-baġit tal-2013 li naqas milli jirċievi l-approvazzjoni parlamentari. F'April 2013, il-Gvern il-ġdid ippreżenta u approva l-baġit tal-2013, li kien fil-biċċa l-kbira simili għal dak li kien oriġinarjament ppreżentat f'Novembru 2012 u kien ibbażat fuq mira ta' żbilanċ għall-2012 ta' 2,3% tal-PDG, punt perċentwali 1 inqas mir-riżultat notifikat.

lanqas hija sostnuta b'miżuri[10]. Il-programm jipprovdi dettalji dwar xi punti speċifiċi biss (ara l-Kaxxa 2). Hemm riskju ta' xi nuqqasijiet fl-ilħuq tal-miri fl-ispiża tal-pagi fis-settur pubbliku, minkejja l-impenn kontinwu tal-politika restrittiva dwar ir-reklutaġġ fis-settur pubbliku, u fil-konsum intermedju, minħabba l-esperjenza tas-snin li għaddew, partikolarment fin-nefqa farmaċewtika. Min-naħa l-oħra, kif diġà ġara spiss fil-passat, in-nefqa kapitali netta tista' tkun iktar baxxa milli ppjanata u taġixxi bħala protezzjoni. Fattur finali tar-riskju jirrelata mas-sitwazzjoni finanzjarja tal-fornitur tal-enerġija l-Enemalta, li jista' jeħtieġ aktar sussidji.

10 Fl-2014, id-differenza fil-projezzjonijiet tat-tkabbir kienet marġinali imma l-kompożizzjoni hija differenti, bil-programm li jassumi ritmu aħjar għall-ħolqien tax-xogħol.

Fl-2012, id-defiċit strutturali żdied b'½ pp. tal-PDG u l-isforz strutturali se jibqa' insuffiċjenti fl-2013-14. Id-deterjorament tal-bilanċ strutturali fl-2012 jimplika devjazzjoni sinifikanti mill-pjan ta' aġġustament lejn l-għan fuq perjodu medju ta' żmien. Il-programm jippjana titjib annwali (ikkalkulat mill-ġdid) fil-bilanċ strutturali[11] ta' ftit inqas minn ¾ pps tal-PDG bħala medja matul il-perjodu 2013-2016. Dan hu konformi mal-limitu referenzjarju ta' 0,5 pps fil-Patt għall-Istabbiltà u t-Tkabbir għar-ritmu annwali tal-progress lejn l-għan fuq medda medja taż-żmien, iżda l-isforz huwa ferm aġġustat (fl-2013 huwa ppjanat li jkun ta' madwar 1½ pp. tal-PDG). B'kuntrast ma' dan, skont it-tbassir tar-rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tal-2013, it-titjib fil-bilanċ strutturali fl-2013 għandu jkun ferm inqas, ¼ pp. biss tal-PDG, u li jirriżulta biss minn kontribuzzjoni mnaqqsa minn miżuri ta' darba biss; fl-2014, dan ikun marġinali. Bl-istess mod, ir-rata tat-tkabbir tan-nefqa tal-gvern, netta mill-miżuri tad-dħul diskrezzjonali, hi mistennija li tikkontribwixxi għal aġġustament strutturali annwali lejn l-għan ta' terminu medju b'0,5 pp. tal-PDG skont il-pjanijiet fil-programm ta' stabbiltà (ħlief fl-2015) iżda mhux skont it-tbassir tas-servizzi tal-Kummissjoni. F'din tal-aħħar, fl-2012-2014, ir-rata tat-tkabbir tan-nefqa tal-gvern, netta minn kwalunkwe miżuri diskrezzjonarji fid-dħul, hija iktar mir-rata aktar baxxa taħt il-valur referenzjarju tan-nefqa (ugwali għal 0,24 % fl-2012-13 u 0,57 % fl-2014-16). Fuq il-bażi ta' valutazzjoni globali tal-pjanijiet baġitarji ta' Malta mal-bilanċ strutturali bħala referenza, u inkluża analiżi tan-nefqa netta mill-miżuri tad-dħul diskrezzjonali, it-triq ta' aġġustament lejn l-għan fuq terminu medju kif ippjanat fil-programm tidher li hi xierqa, għalkemm ferm aġġustat. Madankollu, it-tbassir tar-rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tal-2013 jipprojetta devjazzjoni sinifikanti ikbar mill-pjan ta' aġġustament lejn l-MTO fl-2013-14.

Il-proporzjon tad-dejn gross ġenerali tal-amministrazzjoni pubblika huwa ppjanat li jkompli jiżdied sal-2014. Minn 72,1 % tal-PDG fl-2012, il-proporzjon tad-dejn gross tal-amministrazzjoni pubblika huwa ppjanat li jiżdied għal 74,2 % tal-PDG fl-2014, li mistenni li se jibqa' taħt l-influwenza ta' kemm l-effett valanga u l-aġġustament bejn il-fondi u l-flussi (speċjalment fl-2013, minħabba l-injezzjoni ta' ekwità ppjanata lil Air Malta). Mill-2015, id-dejn għandu jonqos megħjun minn bilanċi favorevoli primarji li qed jiżdiedu u aġġustament fil-fluss tal-istokk li jnaqqas id-dejn. Skont it-tbassir tar-rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tal-2013, il-proporzjon tad-dejn huwa mistenni li jilħaq 74,9 % tal-PDG sal-2013. Id-differenza mill-miri tal-programm hija minħabba bilanċ favorevoli primarju inqas pożittiv milli mistenni, parzjalment ikkumpensat minn aġġustament bejn il-fondi u l-flussi ogħla matul is-sentejn (u dawn jirriflettu wkoll suppożizzjonijiet differenti dwar l-impatt ta' garanziji għal ħlasijiet EFSF, self bilaterali lill-Greċja u kontribuzzjonijiet kapitali lill-MES). L-istess riskji enfasizzati għall-miri ta' defiċit japplikaw għall-pjanijiet tal-programm għall-projezzjonijiet tad-dejn. Barra minn hekk, l-aġġustament bejn il-fondi u l-flussi f'Malta jista' jkun ogħla milli pprojettat fil-programm, minħabba li d-dejn b'garanzija mill-Gvern huwa għoli (17,3 % tal-PDG fl-2012) meta mqabbel ma' Stati Membri oħrajn, b'60% minnu kopert mill-korporazzjoni għall-utilità tal-enerġija pubblika (Enemalta). Fid-dawl tal-korrezzjoni ta' defiċit eċċessiv fl-2011, Malta tinsab f'perjodu tranżitorju ta' tliet snin fir-rigward tal-applikabbiltà tal-limitu referenzjarju tat-tnaqqis tad-dejn, li beda fl-2012. Skont il-pjanijiet fil-

---

[11] Bilanċ nett aġġustat ċiklikament ta' miżuri ta' darba u dawk temporanji, ikkalkulati mill-ġdid mis-servizzi tal-Kummissjoni fuq il-bażi tat-tagħrif provdut fil-programm, permezz tal-użu tal-metodoloġija komunament maqbula.

programm ta’ stabbiltà u wkoll fit-tbassir tas-servizzi tal-Kummissjoni, Malta ma għamlitx biżżejjed progress lejn il-konformità mal-kriterju tad-dejn fl-2012 u għalhekk qed tirriskja li titqiegħed fil-PDE jekk ma jittieħdux miżuri korrettivi u huwa wkoll projettat li tonqos milli tikkonforma fl-2013-14.

B’mod ġenerali, ir-rakkomandazzjoni speċifika għall-pajjiż tal-2012 fil-qasam tal-konsolidazzjoni fiskali ma ġietx implimentata, hekk kif ir-riżultat tal-2012 kien agħar minn dak immirat u kien ogħla mit-3% tal-valur ta’ referenza tal-PDG, u dan jimplika devjazzjoni mill-pjan ta’ aġġustament lejn l-għan fuq terminu medju ta’ żmien. Barra minn hekk, il-miżuri li jirfdu l-istrateġija mill-2013 'l quddiem mhumiex kollha deskritti fil-programm. Il-programm jippjana ritmu ġeneralment xieraq ta’ aġġustament lejn l-għan fuq terminu medju u tnaqqis gradwali fil-proporzjon tad-dejn wara l-2014. B’kuntrast ma’ dan, il-projezzjoni tar-rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tbassar titjib marġinali biss fil-bilanċ strutturali u żieda kontinwa fil-proporzjon tad-dejn fl-2013-14.

Kaxxa 2. Miżuri baġitarji ewlenin (% tal-PDG)

Dħul	Nefqa
2012	
• Aktar effiċjenza fil-ġbir tad-dħul (0,5 %), l-aktar inċentivi pekjunjarji għat-tnaqqis tal-arretrati tal-VAT (0,2 %; ta' darba biss) • Imposti ta' konċessjoni ogħla mill-operatur tal-lotterija lokali (0,6 %; ta' darba biss) • Ir-riforma tal-pensjonijiet (0,1 %) • Żieda fit-taxxa tar-reġistrazzjoni għall-vetturi Euro 1 sa 3 u eqdem (0,1 %) • Żieda f'diversi rati tat-taxxa tas-sisa (0,1 %) • Ħelsien mit-taxxa diretta għall-ġenituri bi tfal dipendenti (*0,1 %)	• Iffrankar nett fit-trasferimenti soċjali (-0,1 %) li jirriżulta minn sforzi miżjuda biex jitrażżan il-frodi tal-benfiċċji u l-impatt gradwali mir-riforma tal-pensjonijiet tal-2006, parzjalment ikkumpensat minn miżuri mmirati lejn l-appoġġ għall-familji bi tfal u anzjani li għandhom aktar minn 80 sena • Sussidju lill-fornitur tal-enerġija (0,3 %) • Żieda fin-nefqa kapitali netta (0,6 %), inkluż ir-ristrutturar tal-Air Malta (akkwiżizzjoni ta' ekwità) (0,3 %)
2013	
• Aktar effiċjenza fil-ġbir tad-dħul (0,2 %) • Ir-riforma tal-pensjonijiet (0,2 %) • Reviżjoni f'taxxa tar-reġistrazzjoni għal vetturi privati aktar nodfa (-0,1 %) • Żieda f'diversi rati tat-taxxa tas-sisa (0,1 %) • Reviżjoni fid-dħul tal-livell tat-taxxa (-0,2 %)	• Iffrankar nett fit-trasferimenti soċjali (-0,2 %) li jirriżulta mill-impatt gradwali tar-riforma tal-pensjonijiet tal-2006, parzjalment ikkumpensat minn miżuri mmirati lejn l-appoġġ għall-familji bi tfal • Ristrutturar tal-Air Malta (akkwist ta' ekwità) (0,6 %)
2014	
• Ir-riforma tal-pensjonijiet (0,1 %) • Żieda f'diversi rati tat-taxxa tas-sisa (0,2 %) • Reviżjoni fid-dħul tal-livell tat-taxxa (-0,2 %)	• Iffrankar fit-trasferimenti soċjali li jirriżulta mill-impatt gradwali tar-riforma tal-pensjonijiet tal-2006 (-0,3 %) • Ristrutturar tal-Air Malta (akkwist ta' ekwità) (0,2 %)
2015	
• Ir-riforma tal-pensjonijiet (0,1 %) • Żieda f'diversi rati tat-taxxa tas-sisa (0,2 %) • Reviżjoni fid-dħul tal-livell tat-taxxa (-0,2 %)	• Iffrankar fit-trasferimenti soċjali li jirriżulta mill-impatt gradwali tar-riforma tal-pensjonijiet tal-2006 (-0,2 %) • Ristrutturar tal-Air Malta (akkwist ta' ekwità) (0,6 %)
2016	
• Ir-riforma tal-pensjonijiet (0,1 %)	• Iffrankar fit-trasferimenti soċjali li jirriżulta mill-impatt gradwali tar-riforma tal-pensjonijiet tal-2006 (-0,2 %)

Nota: L-impatt baġitarju fit-tabella huwa l-impatt irrappurtat fil-programm, jiġifieri mill-awtoritajiet nazzjonali. Sinjal pożittiv ifisser li d-dħul / in-nefqa j/tiżdied bħala konsegwenza ta' din il-miżura. Il-grad ta' dettall jirrifletti t-tip ta' informazzjoni li saret disponibbli fil-programm ta' stabbiltà.

Sostenibbiltà fuq medda twila ta' żmien

Is-sostenibbiltà tal-finanzi pubbliċi tidher li hija aktar diffiċli f'terminu medju sa terminu twil ta' żmien. Id-dejn tal-gvern huwa 'l fuq mill-limitu ta' 60 % tal-PDG u fuq xejra li qed tiżdied (72,1 % tal-PDG fl-2012, ipprojettat li jitla' għal 74,9 % tal-PDG fl-2014 skont it-tbassir tar-rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tal-projezzjoni tal-2013). Projezzjonijiet tad-dejn fuq terminu medju ta' żmien (ara l-Grafika taħt it-Tabella V fl-Anness) jindikaw li l-implimentazzjoni sħiħa tal-programm tista' tpoġġi d-dejn fit-triq tan-niżla sal-2020, iżda xorta jkun ogħla mis-60 % tal-valur ta' referenza tal-PDG. Malta ma tidhirx li qed taffaċċja r-riskju ta' stress fiskali fit-terminu qasir, iżda r-riskju miżjud tas-sostenibbiltà fuq tul ta' żmien medju u twil, minħabba tqabbil ta' pożizzjoni baġitarja inizjali li sejra għall-agħar u l-impatt baġitarju ta' popolazzjoni li qed tixjieħ. Riskji jistgħu jiżdiedu jekk il-bilanċ strutturali primarju12 jmur lura għall-inqas valur osservat f'dawn l-aħħar għaxar snin. Is-sostenibbiltà fit-tul tal-finanzi pubbliċi se tibbenifika mit-tnaqqis gross tad-dejn tal-gvern u trażżin fiż-żieda fin-nefqa relatata mal-età fuq medda twila ta' żmien.

Riformi ulterjuri tas-sistema tal-pensjonijiet f'Malta jistgħu jgħinu biex irażżnu ż-żieda fin-nefqa marbuta mal-età pprojettata fuq terminu twil. It-tkabbir projettat fin-nefqa marbuta mal-età hija ogħla sew mill-medja tal-UE, biż-żieda fin-nefqa fuq il-pensjonijiet — inkluż l-impatt tar-riforma tal-pensjonijiet tal-2006 — fejn dan jammonta għal aktar min-nofs ta' dan. Iż-żidiet leġiżlati fl-età tal-irtirar huma pjuttost bil-mod. Meta mqabbla ma' Stati Membri oħra tal-UE, l-età statutorja tal-irtirar fl-2012 kienet għadha fost l-aktar baxxi kemm għall-irġiel kif ukoll għan-nisa. L-età tal-irtirar huwa mistenni li tilħaq gradwalment 65 sena kemm għall-irġiel kif ukoll għan-nisa biss fl-2027, billi 16-il Stat Membru jkunu diġà laħqu jew qabżu dan il-livell fl-2020. Barra minn hekk, l-ebda żidiet ulterjuri ma huma previsti wara l-ilħuq tal-65 sena, billi sal-2060, 14-il Stat Membru se jkollhom età tal-irtirar leġiżlata ta' 67 sena jew ogħla. Il-PNR tal-2013 jiddikjara li l-awtoritajiet ma jarawx urġenza fit-tħaffif taż-żieda leġiżlata fl-età tal-irtirar u r-rabta tagħha mat-tul tal-ħajja bħala l-età medja tat-tluq mis-suq tax-xogħol huwa mistenni li jikber b'mod aktar rapidu mill-istennija tal-għomor sal-2030. Madankollu, huwa importanti li wieħed jinnota li d-dewmien ta' azzjoni iqajjem tħassib dwar l-ekwità interġenerazzjonali peress li jpoġġi l-aġġustament kollu tal-piż fuq dawk li jirtiraw wara l-2030.

Azzjoni ta' politika meħuda s'issa mhijiex biżżejjed biex tkun żgurata s-sostenibbiltà fit-tul tas-sistema tal-pensjonijiet. Fl-2012, wara parir minn Grupp ta' Ħidma indipendenti dwar il-Pensjonijiet, il-gvern waqqaf task force sabiex jiżdied il-litteriżmu finanzjarju globali tal-popolazzjoni Maltija u l-unità strateġika tal-pensjonijiet biex teżamina għażliet għal riforma tal-pensjonijiet. Leġiżlazzjoni li tirrigwarda l-introduzzjoni ta' tielet pilastru għas-sistema tal-pensjonijiet ġiet approvata mill-Parlament, iżda għadha ma daħlitx fis-seħħ. Barra minn hekk, saru diskussjonijiet mal-imsieħba soċjali, iżda s'issa l-ebda proposta konkreta għal riforma ulterjuri ma ġiet ippreżentata u ma sar l-ebda progress dwar l-implimentazzjoni tal-

[12] Il-bilanċ tal-baġit tal-gvern aġġustat b'mod ċikliku, nett ta' miżuri ta' darba u miżuri temporanji u pagamenti ta' interessi. Bilanċ primarju attwali jista' jkun indikatur qarrieqi peress li dan jirrifletti wkoll effetti temporanji tad-devjazzjonijiet ċikliċi tar-riżultar mit-tendenza sottostanti tiegħu. Il-bilanċ strutturali primarju jippermetti li wieħed jifred dawn l-influwenzi temporanji ta' differenza fil-produzzjoni fuq il-bilanċ primarju tal-gvern u li jkun hemm stampa ċara tal-prestazzjoni baġitarja.

elementi speċifiċi mniżżla fir-Rakkomandazzjoni rilevanti tal-2012 tal-Kunsill għal Malta, jiġifieri ż-żieda leġiżlata fl-etajiet statutorji tal-irtirar, tiġi assoċjata mal-istennija tal-għomor u tħeġġeġ it-tfaddil fil-pensjonijiet privati. Żieda fir-rata tal-impjieg tal-ħaddiema ikbar fl-età, għalkemm insuffiċjenti waħedha, tista' tikkontribwixxi wkoll biex tiġi indirizzata s-sostenibbiltà tal-finanzi pubbliċi. Għal dan l-għan, il-gvern introduċa bidliet leġiżlattivi biex jinkoraġġixxu lil pensjonanti biex jaħdmu permezz ta’ rata mnaqqsa ta’ taxxa tad-dħul (15 % fuq id-dħul tax-xogħol) iżda għadha ma ppreżentatx strateġija għall-anzjanità attiva. Kollox ma’ kollox, ġie rreġistrat progress limitat fl-implimentazzjoni tas-CSR.

Pressjonijiet ta’ sostenibbiltà jistgħu wkoll jirriżultaw minn infiq relatat mas-saħħa, fejn hemm lok għal żieda fl-effiċjenza. Malta għandha waħda mill-ogħla żidiet projettati fl-UE għal kura tas-saħħa (ara l-Kaxxa 3) u qed tiffaċċja sfidi fir-rigward tal-prestazzjoni tas-sistema tas-saħħa. Meta mqabbla ma’ Stati Membri oħra, Malta tiddedika ftit riżorsi għal kura ambulatorja u għandha dispożizzjoni limitata pubblika tal-kura primarja bi ftit tobba ġeneralisti u infermiera. Fuq terminu twil ta’ żmien, id-disponibilità limitata ta’ kura ambulatorja tista’ twassal biex tiżdied in-nefqa pubblika fuq kura fl-isptar.

Kaxxa 3. Kura tas-saħħa

Skont ir-Rapport ta' Sostenibbiltà Fiskali tal-2012 u r-Rapport dwar it-Tixjiħ tal-2012, Malta tiffaċċja ħtieġa ogħla mill-medja tal-UE għal aġġustament fiskali strutturali fil-qasam tal-kura tas-saħħa. Filwaqt li l-infiq pubbliku fuq il-kura tas-saħħa hu 5,7 % tal-PDG u taħt il-medja tal-UE ta' 8,0 % tal-PDG, żieda pprojettata sal-2060 hija stmata bejn 2,9 u 3,6 % tal-PDG (1,1 sa 1,7 % fl-UE), xprunata minn fatturi demografiċi u mhux demografiċi[13]. Żieda addizzjonali fl-infiq ta' + +1,0 % tal-PDG, skont ix-xenarju, tista' tkun mistennija fil-qasam tal-kura fit-tul (+ +1,6 % tal-PDG fl-UE).

B'mod ġenerali, il-popolazzjoni Maltija tgawdi minn stennija tal-għomor relattivament għolja, għalkemm għad hemm lok għal tnaqqis tar-rati ta' mortalità tat-trabi u oġġettivi.[14] Il-provvista ta' kura tas-saħħa pubblika hija universali u fil-biċċa l-kbira tal-każijiet mingħajr ħlas fil-waqt tal-użu. Madankollu, il-provvista ta' servizzi ta' kura primarja kosteffikaċi hija limitata minħabba li l-għadd ta' infermiera u tobba tal-familja per capita u s-sehem tat-tobba ġeneralisti kollha huwa relattivament baxx.[15] Fl-istess ħin, filwaqt li formalment fis-seħħ, is-sistema ta' tobba ġeneralisti li jaġixxu bħala l-purtinari għal aktar livelli ta' kura ħafna drabi titħalla barra. Il-ġbir tad-dejta u l-monitoraġġ tal-prestazzjoni tas-sistema (il-bżonnijiet tas-saħħa, il-prodotti u l-kwalità ta' riżultati) huwa xorta waħda limitat ħafna. Dawn il-fatturi jindikaw konġestjonijiet fil-forniment ta' servizzi ta' kura primarja u aktar żmien ta' stennija għal kura fl-isptar.

[13] Skont ix-xenarji ta' referenza tal-Grupp ta' Ħidma dwar it-Tixjiħ, kif ippubblikat fir-Rapport ta' Tixjiħ tal-2012, disponibbli f'http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/2012-ageing-report_en.htm.

[14] Il-mortalità tat-trabi f'Malta hija ta' 5.5 għal kull 1,000 twelid tal-ħajja (4,1 f'UE), rati ta' mortalità maneġġabbli jew evitabbli , jiġifieri dawk li jistgħu jiġu mnaqqsa fil-preżenza ta' kura f'waqtha u effettiva, huma għoljin f'sensiela ta' kawżi importanti ta' mwiet (AMIEHS, 2011, http://amiehs.lshtm.ac.uk/).

[15] F'Malta, hemm madwar 71,2 tobba ġeneralisti għal kull 100,000 abitant (99,3 fl-UE) u s-sehem ta' tobba ġenerali fost it-tobba kollha huwa ta' 21 % (31 % fl-UE).

Qafas Fiskali

In-nuqqas ta' qafas fiskali vinkolanti jimmina l-kredibbiltà tal-istrateġija fiskali tal-gvern. Il-qafas baġitarju fuq medda medja ta' żmien mhuwiex vinkolanti u ma hemm l-ebda regola fiskali biex jiġi żgurat li l-istrateġija ta' konsolidazzjoni tal-gvern hija msaħħa. Malta għadha ma ttrasponietx id-Direttiva 2011/85/UE dwar l-oqfsa baġitarji.[16] Barra minn hekk, ir-regola tal-bilanċ tal-baġit strutturali, kif previst fit-Trattat dwar l-Istabbiltà, il-Koordinazzjoni u l-Governanza, għadha ma ġietx introdotta fil-leġiżlazzjoni. Il-programm ta' stabbiltà jħabbar riforma tal-qafas baġitarju bil-għan li jagħmlu aktar vinkolanti permezz tal-introduzzjoni ta' regoli fiskali. Qed iħabbar ukoll pjanijiet biex jitwaqqaf Kunsill Fiskali, iżda azzjoni konkreta għad trid tittieħed f'dawn l-oqsma.

Sistema tat-taxxa

Ġew introdotti xi miżuri biex titjieb il-konformità mat-taxxa, iżda gwadanni konkreti għad iridu jimmaterjalizzaw ruħhom. Fl-2012, il-Kunsill irrakkomanda lill-awtoritajiet Maltin biex jsaħħu l-konformità tat-taxxa, għall-ġlieda kontra l-evażjoni tat-taxxa u jnaqqsu l-inċentivi fir-rigward tal-livelli tad-dejn fit-tassazzjoni korporattiva. Fir-rigward il-konformità tat-taxxa u l-evażjoni tat-taxxa internazzjonali, evalwazzjoni bejn il-pari kkoordinata mill-OECD tat stima pożittiva għall-qafas legali u regolatorju għall-iskambju ta' informazzjoni ta' Malta[17], u rrakkomandat li din tkompli tiżviluppa l-iskambji ta' informazzjoni tagħha mal-imsieħba kollha rilevanti. Malta ffirmat ukoll it-Trattat tal-Kunsill tal-Ewropa u l-OECD ta' Assistenza Reċiproka f'Ottubru 2012 u kkonkludiet għadd ta' ftehimiet ma' awtoritajiet fiskali internazzjonali sabiex ikun faċilitat l-iskambju ta' informazzjoni. Il-programm nazzjonali ta' riforma tal-2013 iħabbar analiżi tas-settur u l-iżvilupp ta' għodod ġodda ta' verifika biex jiġu identifikati oqsma għat-titjib. Is-settur tal-kiri tad-djar b'mod partikolari ġie identifikat bħala sors importanti ta' evażjoni tat-taxxa u qed jitħejjew miżuri rilevanti. Barra minn hekk, kapaċità għal persunal tal-awtoritajiet rilevanti qed tissaħħaħ u d-dipartimenti responsabbli mill-VAT, it-taxxi interni u l-ġbir tat-taxxa tad-dwana qegħdin jiġu amalgamati. Filwaqt li dawn il-miżuri huma rilevanti, il-kredibbiltà tal-pjanijiet politiċi u l-effettività tagħhom għal perjodu ta' żmien medju se tiddependi fuq implimentazzjoni t-tajba.

Inċentivi fiskali għal kumpaniji sabiex jidħlu għad-dejn għadhom għoljin ħafna. Fl-2012, Malta spikkat bħala l-pajjiż bit-tieni l-ogħla differenza bejn it-trattament fiskali tad-dejn u tal-iffinanzjar tal-ekwità ta' investiment ġdid, minħabba l-fatt li s-sistema tat-taxxa tad-dħul fuq il-kumpaniji tippermetti d-deduċibbiltà mit-taxxa ta' pagamenti ta' mgħax fuq id-dejn, iżda mhux għall-iffinanzjar tal-ekwità. Dan il-preġudizzju tad-dejn jista' jwassal għal ingranaġġ korporattiv eċċessivament għoli, kif diskuss ukoll fl-analiżi fil-fond għal Malta tal-2013, u allokazzjoni ineffiċjenti ta' kapital. Madankollu, l-ebda politika rilevanti ta' azzjoni ma ttieħdet f'dan il-qasam.

---

[16] L-iskadenza legali għat-traspożizzjoni hija l-31 ta' Diċembru 2013. Madankollu, il-Kapijiet ta' Stat u ta' Gvern tal-Istati Membri taż-żona tal-euro impenjaw ruħhom li jittrasponu sal-aħħar tal-2012.

[17] Il-"fażi 1" tal-evalwazzjoni bejn il-pari mwettqa skont il-Forum Globali tal-OECD dwar it-Trasparenza u l-Iskambju ta' Informazzjoni fuq Għanijiet ta' Taxxa. Aktar informazzjoni hija disponibbli http://www.oecd.org/countries/malta/peerreviewreportofmalta-phase1legalandregulatoryframework.htm

Il-ħtieġa għall-konsolidazzjoni fiskali tista' tipprovdi opportunità biex tiġi simplifikata s-sistema tat-taxxa f'Malta. Minbarra dħul potenzjali miż-żieda f'titjib fil-konformità tat-tassazzjoni, il-konsolidazzjoni fiskali tista' tintlaħaq permezz ta' twessigħ tal-bażijiet tat-taxxa (b'mod partikolari, il-kamp ta' applikazzjoni tal-eżenzjoni tal-VAT jista' jitnaqqas) jew żieda fit-taxxi li huma l-inqas ta' ħsara għat-tkabbir, bħal taxxi fuq il-proprjetà rikorrenti. Malta tapplika biss tranżazzjoni ta' taxxa fuq il-proprjetà immobbli, u l-ebda taxxi rikorrenti. It-twessigħ tal-bażi tat-taxxa li tista' twassal biex il-finanzi pubbliċi anqas vulnerabbli għal bidliet settorjali jirriżultaw minn riformi tat-taxxa fil-livell tal-UE.[18]

3.2. Is-settur finanzjarju

Is-settur finanzjarju baqa' reżiljenti matul il-kriżi, iżda hemm sfidi. Is-sistema bankarja tidher f'pożizzjoni tajba biex tiżgura biżżejjed aċċess tal-SMEs għall-finanzjament. Il-profittabbiltà u rati ta' likwidità baqgħu stabbli matul il-kriżi, u l-ebda bank ma kellu bżonn jirrikorri għall-appoġġ mill-gvern. Rikors għal finanzjament mill-Eurosystem kien ukoll limitat peress li l-banek żammew likwidità suffiċjenti. Madankollu, espożizzjoni għolja tal-banek domestiċi għas-settur immobiljaru għadu jippreżenta sfida. Barra minn hekk, id-daqs kbir tas-settur finanzjarju globali meta mqabbel mad-daqs tal-ekonomija jirrikjedi monitoraġġ mill-qrib. Fl-2012, ir-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill għal Malta talbet lill-awtoritajiet biex isaħħu il-provviżjonament tat-telf mid-djun fis-settur bankarju u tnaqqas ir-riskji potenzjali li jirriżultaw minn espożizzjoni tagħha għas-suq immobiljari. It-tweġiba tal-politika pjanata hija rilevanti iżda mhux kompluta, li wasslet lill-Kummissjoni biex tikkonkludi li Malta għamlet biss xi progress fl-implimentazzjoni tas-CSR.

Is-settur bankarju jidher robust, iżda d-daqs kbir tiegħu jitlob għal superviżjoni stretta biex tipprevjeni l-akkumulazzjoni ta' żbilanċi. Is-settur bankarju huwa kbir ħafna meta mqabbel mal-ekonomija domestika b'assi totali ta' madwar EUR 53,5 biljun (790 % tal-PDG) fl-aħħar tal-2012, minn 4,2 % minn tmiem l-2011. Kif enfasizzat fir-reviżjoni fil-fond għal Malta tal-2013, ir-riskji potenzjali li jirriżultaw mid-daqs tas-settur huma limitati mill-fatt li l-maġġoranza tal-assi jappartjenu lil istituzzjonijiet orjenatati internazzjonalment, b'espożizzjoni limitata għall-ekonomija domestika. Minkejja li jbatu żieda fis-self improduttiv, b'mod partikolari l-portafoll korporattiv, il-qalba tal-profitabbiltà tal-banek domestiċi[19] u l-proporzjonijiet ta' solvenza ssaħħu fl-2012. Dawn il-banek japplikaw mudell ta' kummerċ bankarju relattivament konservattiv u l-proporzjon tas-self relatat mad-depożitu aggregat tagħhom ivarja bejn 70 % u 75 %. L-espożizzjoni tagħhom għal dawk li mhumiex residenti huwa limitat b'madwar 8 % biss tal-assi totali investiti tal-gvern fiż-żona tal-euro, istituzzjonali u titoli korporattivi fi tmiem l-2011. Espożizzjoni għall-pajjiżi fil-programm tal-

[18] L-industrija tal-logħob remot timpjega madwar 4% tal-forza tax-xogħol totali. Malta bħalissa teżenta dawn l-attivitajiet mill-VAT. Madankollu, mill-2015, il-VAT għandha tiġi imposta fuq il-bażi ta' fejn ikun jinsab il-klijent li tista' taffettwa l-attrazzjoni ta' Malta għall-industrija b'konsegwenzi potenzjalment negattivi għall-ġbir tat-taxxa korporattiva u l-impjiegi.

[19] Skont il-metodoloġija tal-Bank Ċentrali ta' Malta, dawn huma l-banek li huma l-aktar rilevanti għal stabbiltà finanzjarja domestika minħabba li n-negozju prinċipali tagħhom huwa l-ġbir ta' depożiti tar-residenti u l-provvista ta' self lil residenti. Dawn jammonta għal madwar 97% ta' kull self tar-residenti u 96 % tad-depożiti tar-residenti kollha.

UE/IMF tirrappreżenta madwar 2,5 %, prinċipalment fil-forma ta' tqegħid f'xogħol ma' banek.[20]

[20] Ara Central Bank of Malta, *Financial Stability Report 2011,* September 2012.

Filwaqt li riskji immedjati għall-istabbiltà finanzjarja jidhru li huma limitati, huwa importanti li s-settur bankarju, inkluż banek domestiċi mhux ewlenin u internazzjonali, jibqgħu soġġetti għal superviżjoni stretta. Żviluppi negattivi f'dawn il-banek jistgħu xorta waħda jkollhom impatt fir-reputazzjoni internazzjonali ta' ġurisdizzjoni, u b'hekk jaffettwaw il-fiduċja fis-sistema bankarja u tnaqqis għall-prospetti ta' tkabbir fil-ġejjieni. Għal dan l-għan, il-ħolqien ta' Bord Konġunt għall-Istabbiltà Finanzjarja [21] f'Jannar 2013 huwa pass tajjeb. Il-Bord se jkollu mandat wiesa' biex jissorvelja r-riskji għall-istabbiltà finanzjarja u jirrakkomanda miżuri ta' politika rilevanti. Madankollu, dawn ir-rakkomandazzjonijiet, li għandhom ikunu bbażati fuq għodod definiti mill-Bord Ewropew dwar ir-Riskju Sistemiku, mhumiex vinkolanti u l-Awtorità tas-Servizzi Finanzjarji, ir-regolatur u l-kontrollur tal-industrija tas-servizzi finanzjarji, huwa marbut legalment biss li jikkunsidra dan it-tibdil. Għalhekk, filwaqt li hu rilevanti, il-livell ta' kredibbiltà u ambizzjoni ta' din l-azzjoni politika għad irid jiġi evalwat.

Qegħdin jitħejjew pjanijiet ta' politika għall-ħarsien tal-istabbiltà finanzjarja. L-analiżi fil-fond tal-2013 għal Malta tenfasizza r-riskji potenzjali għall-istabbiltà finanzjarja relatata mal-espożizzjoni għas-suq immobiljari u l-livell baxx ta' dispożizzjonijiet għal self mhux produttiv. Taħdidiet dwar azzjonijiet regolatorji biex jindirizzaw dawn ir-riskji huma għaddejjin bejn l-Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta u l-Bank Ċentrali ta' Malta. B'mod partikolari, il-pjanijiet jinkludu klassifikazzjoni ta' riskju relatat ma' espożizzjoni tas-suq immobiljari taħt il-Pilastru II[22] tal-Ftehim Basel II, li jesiġi li l-banek jżidu l-għarfien tagħhom ta' dawn ir-riskji u jieħdu azzjoni xierqa biex jillimitawhom, filwaqt li jagħtu wkoll lis-superviżuri aktar awtorità biex jissorveljaw u jintervjenu. Biex issaħħaħ il-proviżjonament tat-telf mid-djun, l-awtoritajiet jipprevedu li wieħed jersaq lejn mudell li jħares għall-futur għar-rappurtar ta' indebolimenti. Bħala għodda kontraċiklika, dan se jippermetti lill-banek biex ikunu mħejjija aħjar għal żminijiet ta' stress ekonomiku. Barra minn hekk, l-Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta tipprevedi aktar emendar lir-regolamentazzjoni bankarja li titlob li l-istituzzjonijiet li diġà jkollhom livell għoli ta' assi delinkwenti sabiex iżidu aktar dispożizzjonijiet biex jinħoloq bafer addizzjonali ta' sikurezza. Dawn ir-riformi għadhom fi stadju ta' abbozzar, iżda l-awtoritajiet qed jippjanaw biex jimplimentawhom sal-aħħar ta' Settembru. Dawn huma rilevanti, minħabba li dawn jikkontribwixxu sabiex jipproteġu l-istabbiltà tal-banek. Filwaqt li l-awtoritajiet jinsistu li kwalunkwe azzjoni għandha tiddaħħal bil-mod sabiex timminimizza kull impatt negattiv fuq l-attività ekonomika, dewmien bla bżonn jista' jdgħajjef spinta potenzjali għall-kunfidenza li l-miżuri jistgħu jġibu magħhom. Għalhekk, il-livell ta' kredibbiltà u l-ambizzjoni ta' pjanijiet ta' politika se jiddependi fuq l-implimentazzjoni fil-ħin u sħiħa tagħhom.

---

21 Il-Bord Konġunt għall-Istabbiltà Finanzjarja se jikkonsisti f'żewġ membri mill-Bank Ċentrali ta' Malta u l-Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta kull wieħed. Dan għandu jkun presedut mid-Deputat Gvernatur tal-Bank Ċentrali, li se jkollu l-vot deċiżiv jekk l-erba' Membri jonqsu milli jilħqu ftehim dwar politika ta' rakkomandazzjoni.

22 Filwaqt li l-Pilastru I jiffissa parametru ġenerali dwar ir-rekwiżit għal adegwatezza tal-kapital rekwiżit, il-Pilastru II jippermetti lis-superviżuri nazzjonali sabiex jindirizzaw iktar riskji idjosinkratiċi. Inkluż riskju taħt il-Pilastru II li jagħti lir-regolaturi nazzjonali firxa usa' ta' għodod biex jissorveljaw il-livell ta' riskju ta' banek u li japplikaw ġudizzju prudenzjali jekk ir-riskji huma meqjusa bħala għolja wisq.

L-aċċess għall-finanzjament għal Intrapriżi Maltin żgħar u ta' daqs medju (SMEs) jistgħu jitqiesu adegwati. Azzjoni politika li tiżgura li l-SMEs għandhom aċċess suffiċjenti għal finanzjament kien wieħed sodisfaċenti. Il-gvern ippreżenta portafoll xieraq għas-skemi ta' appoġġ għal intrapriżi li jiffaċilitaw l-aċċess għall-finanzi, bħall-Mikrofinanzjar, garanziji fuq self u tal-inizjattiva tar-Riżorsi Ewropej Konġunti għal Intrapriżi Mikro u Medji (JEREMIE). Minbarra s-settur bankarju li qed jaħdem tajjeb, dawn l-iskemi jiżguraw li s-settur privat għandu aċċess adegwat għall-finanzi adegwati biex jissodisfaw it-talbiet tiegħu. Aptit għal finanzjament, madankollu, kien limitat f'dawn l-aħħar snin minħabba l-ambjent ekonomiku dgħajjef kif ukoll minħabba dejn korporattiv elevat.

3.3. Il-politiki tas-suq tax-xogħol, tal-edukazzjoni u dawk soċjali

Il-prestazzjoni tas-suq tax-xogħol kompliet ittejjeb iżda tkomplija fl-attenzjoni politika hija ġġustifikata. Li jibdew minn livell baxx, l-għadd totali ta' impjiegi f'Malta kompla jikber ukoll fl-2012 (ksib ta' 1,8 punti perċentwali għall-kuntrarju ta' tnaqqis żgħir fl-UE). Kien irrappurtat qligħ fis-segmenti kollha tas-suq tax-xogħol, inkluż fost il-ħaddiema mdaħħla fiż-żmien u, notevolment, in-nisa. Madankollu, ir-rata ta' impjiegi tan-nisa tibqa' l-aktar waħda baxxa fl-UE. Dan jirrifletti wkoll li għad hemm taħlita inadegwata ta' miżuri tajbin għall-familja u arranġamenti flessibbli tax-xogħol. Nuqqasijiet fil-ħiliet relatati mas-sistema tal-edukazzjoni u t-taħriġ ukoll ikomplu joffru sfida għall-użu effiċjenti tal-kapital uman. Fl-2012, ir-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill għal Malta inkludiet CSR dwar il-ħtieġa li jitjiebu r-rabtiet bejn is-sistema edukattiva u s-suq tax-xogħol u biex tiġi indirizzata r-rata għolja ta' tluq bikri mill-iskola u l-qabża bejn is-sessi fl-impjiegi. Fil-valutazzjoni tal-Kummissjoni, Malta għamlet xi progress fl-implimentazzjoni din is-CSR. Ir-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill sejħet ukoll għal riforma tal-mekkaniżmu tal-indiċjar tal-pagi f'Malta, iżda ma sar l-ebda progress biex tiġi implimentata din ir-rakkomandazzjoni.

L-edukazzjoni u t-taħriġ

Il-miżuri diġà fis-seħħ sabiex jindirizzaw it-tluq bikri mill-iskola huma passi fid-direzzjoni t-tajba, soġġetti għal implimentazzjoni xierqa. Ir-rata ta' tluq bikri mill-iskola tnaqqset b'mod sinifikanti f'dawn l-aħħar snin, iżda tibqa' fost l-ogħla fl-UE.[23] Il-miżuri meħuda fl-2011-12 juru li l-gvern u l-istituzzjonijiet edukattivi huma konxji ta' din l-isfida. Strateġija nazzjonali li tiffoka fuq il-prevenzjoni, l-intervent u l-miżuri kompensatorji tnediet għall-konsultazzjoni f'April. Azzjoni ta' politika għalhekk ġiet rilevanti, iżda sistema komprensiva ta' monitoraġġ biex tiġbor u tanalizza l-informazzjoni biex tirfed l-istrateġija nazzjonali għadha mhijiex fis-seħħ. Il-livell ta' kredibbiltà se jkun ddeterminat permezz tal-implimentazzjoni xierqa tal-pjanijiet politiċi fis-seħħ. B'mod ġenerali, jista' jiġi konkluż li kien hemm xi ftit progress lejn l-implimentazzjoni tar-rakkomandazzjoni li jsejjaħ għal passi biex jitnaqqas it-tluq bikri mill-iskola.

[23] Ċifri dwar it-Tluq Bikri mill-Iskola huma taħt analiżi mill-uffiċċju Malti tal-Istatistika u l-Eurostat minħabba klassifikazzjoni ġdida ta' ċerti kwalifiki fil-livell sekondarju. Skont id-dejta l-ġdida, ir-rata tat-tluq bikri mill-iskola tal-2012 kienet madwar 10 punti perċentwali inqas mill-metodoloġija l-antika. Fil-preżent, ċifri skont il-klassifikazzjoni l-ġdida huma disponibbli biss wara l-2010 u għalhekk mhumiex komparabbli ma' dawk sa 2009. Fid-dawl ta' dan, l-awtoritajiet waslu biex jippreżentaw mira ġdida għall-2020, abbażi tad-dejta l-ġdida.

Sforzi ta' politika fl-edukazzjoni u t-taħriġ inżammu, iżda l-isfidi ewlenin jibqgħu validi. Iż-żewġ skemi ta' apprendistat eżistenti wrew riżultati pożittivi fl-2012 hekk kif terz tal-parteċipanti deċidew li jkomplu l-edukazzjoni u aktar minn nofshom kienu kapaċi li jsibu xogħol. Biex titjieb aktar l-effiċjenza tal-iskemi u tiġi modernizzata s-sistema ta' taħriġ vokazzjonali, l-awtoritajiet jipprevedu l-ħolqien ta' skema waħda ta' apprendistat nazzjonali li tista' utilment tkopri aktar livelli ta' kwalifiki u karigi. Iktar fl-istess vena, il-kumitat tal-ħiliet settorjali ppjanat se jsir operattiv fit-tieni kwart tal-2013 u Strateġija ta' Tagħlim tul il-Ħajja qed tiġi mħejjija. Il-ħtieġa li jogħlew il-livelli tal-ħiliet u jiġi indirizzat it-tlaqqigħ ħażin fil-ħiliet huwa stabbilit biex isiru dejjem aktar rilevanti fil-futur bħala ċ-Ċentru Ewropew għall-Iżvilupp tat-Taħriġ Vokazzjonali (Cedefop) li jipprojetta l-mudell tal-impjiegi sal-2020 li jiġu kkaratterizzati minn impjiegi aktar medji u ta' kwalifiki għoljin.[24] Minkejja l-miżuri li ddaħħlu, Malta għadha fil-biċċa l-kbira trendi inqas mill-medja tal-UE f'termini ta' kisba ta' edukazzjoni terzjarja, għalkemm dan l-aħħar xejriet pożittivi f'parteċipazzjoni fi u l-gradwazzjoni mill-edukazzjoni għolja jindikaw titjib possibbli fil-ġejjieni. Is-sehem tal-parteċipazzjoni tal-adulti fl-edukazzjoni u t-taħriġ xorta għadu baxx meta mqabbla mal-UE (7% kontra 9% fl-2012). Minħabba n-natura fit-tul ta' bosta miżuri maħluqa biex jippromwovu t-tqabbil tal-ħiliet, għadu kmieni wisq biex jiġi vvalutat l-impatt tagħhom, iżda l-prinċipji ġenerali jmorru fid-direzzjoni t-tajba.

Il-parteċipazzjoni fis-suq tax-xogħol u l-impjiegi

Ir-rata ta' attività tan-nisa qed tkompli tiżdied, anki grazzi għal azzjoni ta' politika li l-għan ewlieni tagħha hi li titjieb ir-rikonċiljazzjoni tal-ħajja tax-xogħol u l-ħajja tal-familja. F'dawn l-aħħar snin, gwadanji mdaqqsa fir-rati tal-parteċipazzjoni u tal-impjiegi tan-nisa rriżultaw li ntlaħaq l-għan tal-impjieg għall-2020 diġà fl-2012. Madankollu, ir-rata tal-impjiegi għadha fost l-aktar baxxi fl-UE u għalhekk l-intenzjoni li tiġi riveduta l-mira, kif mistqarr fil-NRP 2013, hi milqugħa.[25] Il-gwadanji huma ċertament, sa ċertu punt, minħabba "effett koorti" favorevoli, minħabba li ż-żgħażagħ, li jkunu bħala medja livell ogħla ta' kisbiet akkademiċi, jidhru li huma iktar ħerqana li jidħlu u jibqgħu fis-suq tax-xogħol (ara l-Kaxxa 4). Il-Gvern qed jappoġġa din ix-xejra permezz ta' miżuri xierqa biex jiffaċilitaw ir-rikonċiljazzjoni tal-ħajja tax-xogħol u l-ħajja tal-familja. Ċentri ġodda tal-indukrar tat-tfal amministrati direttament mill-awtoritajiet pubbliċi jew fi sħubija mas-settur privat kienu mwaqqfa, għalkemm b'xi dewmien. Faċilitajiet privati tal-kura tat-tfal huma disponibbli wkoll. Spejjeż għoljin u ħinijiet tal-ftuħ ta' spiss inkonvenjenti, madankollu, jidhru li jfixklu l-effiċjenza ta' dawn il-faċilitajiet. Barra minn hekk, programmi fl-iskejjel ta' waranofsinhar ġew mħabbra bil-għan li jipprovdu servizzi ta' kura ta' wara l-iskola fi ħdan l-istrutturi ta' skejjel, biex b'hekk titnaqqas id-distanza bejn il-ħinijiet regolari tal-iskola tax-xogħol ta' ġenituri, u diversi inċentivi fiskali ġew stabbiliti għall-familji li jibagħtu lit-tfal tagħhom għal faċilitajiet privati tal-kura tat-tfal. Miżuri addizzjonali introdotti fl-2012, sabiex dawn irawmu r-rikonċiljazzjoni tax-xogħol mal-ħajja familjari jinkludu estensjoni tal-liv tal-maternità u

[24] Iż-żieda hija mbassra li tiġi primarjament fin-numru ta' professjonisti u tekniċi. Fl-istess ħin, id-domanda għal kwalifika baxxa tal-impjiegi, li attwalment tirrappreżenta sehem ħafna ikbar fit-total f'Malta meta mqabbel mal-medja għaż-żona tal-euro, huwa li jkun hemm tnaqqis ċar.

[25] Il-mira nazzjonali attwali tal-2020 ta' 62,9% hija aktar baxxa mill-projezzjoni tal-2020 ta' 65,4% minn Grupp ta' Ħidma dwar it-Tixjiħ użata fir-Rapport dwar it-Tixjiħ tal-2012.

inċentivi ġodda fis-sistema tat-taxxa fuq l-introjtu fis-sistema tat-taxxa fuq l-introjtu tal-familja għall-ġenituri li jaħdmu. Kollox ma’ kollox, il-miżuri stabbiliti fir-rigward il-promozzjoni ta’ parteċipazzjoni tan-nisa fis-suq tax-xogħol jidhru li huma rilevanti u kredibbli. Madankollu, ir-rata tal-impjiegi f’Malta għadha 'l bogħod mill-medja tal-UE, li teħtieġ sforz kontinwu ta’ politika.

Kaxxa 4: Il-karatteristiċi u l-evoluzzjoni tal-parteċipazzjoni tan-nisa fis-suq tax-xogħol f'Malta

Il-parteċipazzjoni min-nisa fis-suq tax-xogħol hija baxxa ħafna f'Malta. Fl-2011, il-lakuna fl-impjiegi mal-UE27 għan-nisa ta' età ta' 15-il sena jew aktar kien ta' iktar minn 25pps. L-inattività fost in-nisa tista' tkun attribwibbli fil-biċċa l-kbira għal raġunijiet kulturali, flimkien ma' nuqqas ta' biżżejjed politiki adegwati ta' rikonċiljazzjoni bejn ix-xogħol u l-ħajja privata. Tabilħaqq, il-profil tal-parteċipazzjoni fis-suq tax-xogħol f'Malta hu stramb, b'attività għolja ħafna fost in-nisa iżgħar fl-età segwit minn tnaqqis kbir (ara l-Panew A) mis-snin meta jkollhom it-tfal, f'kuntrast qawwi fl-UE27.

Il-parteċipazzjoni tan-nisa fis-suq tax-xogħol f'Malta, kienet f'xejra pożittiva mill-bidu tas-snin 90[26], b'titjib minn madwar 30 % għal 44,1 % fl-2011. Kif muri fil-Panew B, hemm effett koorti li faċli tara, hekk kif in-nisa iżgħar fl-età qed jagħżlu li jidħlu fis-suq tax-xogħol u jibqgħu fl-impjieg. Bħala konsegwenza, id-diskrepanza mal-medja tal-UE qed toqrob madwar il-gruppi ta' età. Kisba edukattiva ogħla, kif rifless f'żieda ta' 50 % fis-sehem tan-nisa fl-età ta' bejn 25 u 34 b'tal-anqas edukazzjoni sekondarja avvanzata bejn l-2000 u l-2009, ċertament kellha rwol f'dan it-titjib. Għadd ta' politiki u prattiċi privati, bħal żieda fid-disponibbiltà ta' faċilitajiet pubbliċi għall-indukrar tat-tfal, u bidla fl-attitudnijiet ta' amministrazzjoni fost l-intrapriżi Maltin lejn l-għoti ta' arranġamenti ta' xogħol aktar flessibbli, setgħu wkoll ikkontribwew. Fl-aħħar nett, fis-snin riċenti l-effett "ħaddiem miżjud" seta' daħal fis-seħħ, hekk kif aktar u aktar djar jsibuha diffiċli biex iżommu l-livell tal-għajxien biss fuq introjtu wieħed.

Grafika: Żieda fil-parteċipazzjoni tan-nisa fis-suq tax-xogħol

Panew A: Il-parteċipazzjoni tan-nisa fis-suq tax-xogħol skont il-grupp ta' età

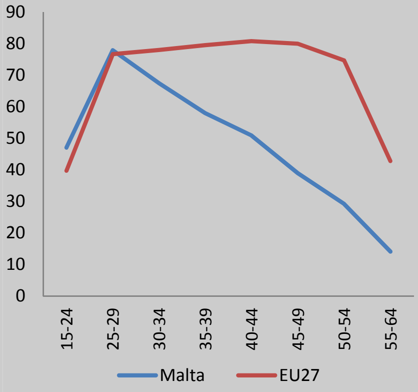

Panew B: Paragun *Cross-cohort* bejn ir-rati ta' parteċipazzjoni skont l-età

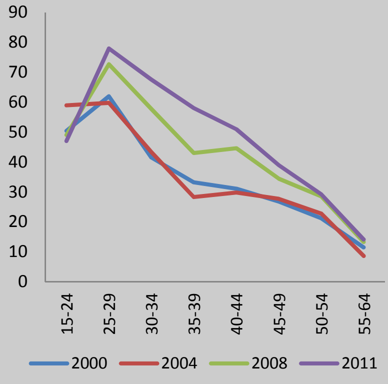

Sors: Eurostat

Hekk kif il-koorti iżgħar jixjieħ, id-distakk fil-parteċipazzjoni tal-UE27 huwa mistenni li jonqos. Madankollu, l-impatt ta' meta ssir ġenitur għadu sinifikanti hekk kif id-diskrepanza fl-impjiegi bejn in-nisa fl-età ta' 25 sa 49 snin bi u mingħajr tfal baqgħet fil-biċċa l-kbira l-istess mill-2005. Għalhekk, iż-żamma tal-isforzi politiċi bl-għoti ta' faċilitajiet tal-kura tat-tfal u miżuri tajbin oħrajn favur il-familja hija importanti biex in-nisa jkunu jistgħu jdumu aktar fis-

[26] Ara wkoll Caruana, Kevin. *Female Labour Market Participation in Malta: A Lisbon Agenda Perspective*, Bank of Valletta Review, No. 33, Spring 2006

suq tax-xogħol.

Il-mekkaniżmu tal-indiċjar awtomatiku tal-pagi jista' jkun ta' sfida potenzjali għall-flessibbiltà tal-pagi, iżda hemm karatteristiċi ta' mitigazzjoni. Il-mekkaniżmu tal-indiċjar tal-pagi ta' Malta għandu għadd ta' żvantaġġi potenzjali li jista' jkollhom implikazzjonijiet negattivi fuq il-kompetittività u l-aġġustament tas-suq tax-xogħol billi ttellef l-aġġustament tal-pagi reali, b'mod partikolari matul il-fażijiet ħżiena ħafna fiċ-ċiklu ekonomiku. Speċifikament, hu minqux fil-liġi u obbligatorju għall-ekonomija kollha kemm hi; l-indiċi tal-prezz jinkludi wkoll komponenti importati volatili ħafna, u dan jagħmel l-ekonomija vulnerabbli għal xokkijiet jew min-naħa tal-provvista ta' kummerċ jew f'termini ta' xokkijiet ta' kummerċ (bħal qabża 'l fuq fil-prezzjiet taż-żejt) li jista' jwassal għal żidiet fil-prezzijiet tal-pagi; u żieda b'rata fissa tista' twassal għal kompressjoni tal-pagi, u għalhekk potenzjalment tista' tiskoraġġixxi d-domanda għal ħaddiema bi ħlas aktar baxx. Is-sistema għandha impatt fuq il-finanzi pubbliċi kif ukoll permezz tal-indiċjar ta' firxa ta' trasferimenti soċjali u l-pagi tas-settur pubbliku. Madankollu, ir-riskji potenzjali huma kemxejn mitigati mill-fatt li s-sistema tirrappreżenta biss kumpens parzjali għall-inflazzjoni għal pagi mar-referenza "bażi" tal-pagi (li jammonta għal madwar 60 % tal-paga medja u huwa ogħla mill-paga minima attwali). Barra minn hekk, il-mekkaniżmu fih klawżoli ta' deroga fuq il-livell mikro u makro. Is-sistema deċentralizzata ta' negozjar tal-pagi fil-livell tal-kumpanija tippermetti livell raġonevoli ta' flessibilità fis-salarji mal-attivitajiet ekonomiċi. Rieżami possibbli tas-sistema se tkun iġġustifikata jekk jimmaterjalizzaw ir-riskji msemmija hawn fuq

Il-faqar u l-esklużjoni soċjali

Numru ta' miżuri ġew stabbiliti biex irażżnu ż-żieda mir-riskju tal-faqar u l-esklużjoni soċjali. Is-sehem tal-popolazzjoni totali ta' nies fir-riskju tal-faqar u l-esklużjoni soċjali f'Malta hu inqas mill-medja taż-żona tal-euro u tqabbel partikolarment b'mod favorevoli mal-Istati Membri l-ġodda. Madankollu, l-għadd ta' nies f'riskju rat tkabbir iktar dinamiku f'Malta f'dawn l-aħħar snin. L-awtoritajiet qed jimmiraw li jilħqu l-għan tal-2020 billi jiġu mmirati gruppi vulnerabbli, bħalma huma t-tfal, l-anzjani u l-persuni li jgħixu f'familji bi dħul baxx. Għal dan l-għan, numru ta' miżuri ġew implimentati sabiex itejbu l-impjegabbiltà, l-assistenza finanzjarja u l-prospetti ta' xiri ta' dar ta' dawk li jgħixu fir-riskju tal-faqar jew l-esklużjoni soċjali. Miżuri biex jindirizzaw il-faqar tat-tfal jinkludu studju biex nifhmu aħjar l-għeruq tal-fenomenu u t-tisħiħ tal-provvista ta' kura 'l barra mid-dar għal tfal li ma jistgħux jgħixu mal-ġenituri tagħhom.

3.4. Miżuri strutturali li jippormwovu t-tkabbir ekonomiku u l-kompetittività

Ineffiċjenzi fis-sistemi ta' enerġija u trasport, dipendenza għolja fuq iż-żejt importat kif ukoll l-intensità baxxa ta' R&Ż ikomplu joħolqu sfidi għall-kompetittività tal-ekonomija Maltija. It-tkabbir tal-produttività f'Malta baqa' lura meta mqabbel mal-medja taż-żona tal-euro matul l-aħħar għaxar snin u ġie notevolment iktar dgħajjef milli fl-Istati Membri l-Ġodda. Is-sistema tat-trasport u l-provvista u d-distribuzzjoni tal-enerġija jibqgħu ineffiċjenti u Malta għadha 'l bogħod milli tilħaq l-miri nazzjonali tagħha ta' Ewropa 2020 tal-ambjent u l-klima. Barra minn hekk, l-intensità relattivament baxxa ta' R&Ż toħloq ostakli għal pass

ulterjuri 'l quddiem lejn ekonomija bbażata fuq l-għarfien li jagħtu spinta 'l quddiem għat-tkabbir tal-produttività.

Fl-2012, ir-Rakkomandazzjonijiet tal-Kunsill għal Malta kellhom CSR dwar il-ħtieġa li titnaqqas id-dipendenza tal-ekonomija fuq iż-żejt impurtat permezz tal-promozzjoni tal-enerġija rinnovabbli, it-trawwim tal-effiċjenza fl-użu tal-enerġija u l-prijoritizzazzjoni fl-iżvilupp tal-infrastruttura. Fil-valutazzjoni tal-Kummissjoni, Malta għamlet xi progress fl-implimentazzjoni ta' dan is-CSR.

Klima, trasport u ambjent

Progress dwar it-tnaqqis tal-emissjonijiet biex jilħqu l-mira nazzjonali għall-2020 huwa baxx. Malta hija klassifikata fost l-aħħar tal-Istati Membri tal-UE fir-rigward id-distanza projettata mill-miri tal-emissjonijiet tagħhom għall-2020. Sakemm ma titteħidx azzjoni deċiżiva biex nimxu lejn ekonomija b'użu baxx tal-karbonju, Malta se jkollha tagħmel użu tal-krediti tal-karbonju sabiex jiġi evitat nuqqas ta' konformità. Taħt l-Istrateġija Ewropa 2020, Malta impenjat ruħha biex tillimita l-emissjonijiet tal-gassijiet b'effett ta' serra f'setturi mhux koperti mill-iskema tal-iskambju tal-kwoti tal-emissjonijiet minn 5 % (meta mqabbla mal-livell tal-2005), iżda skont l-aħħar projezzjonijiet tal-gvern l-emissjonijiet huma minflok mistennija li jiżdiedu bi 33 % matul dan il-perjodu. L-intensità kumplessiva tal-enerġija u tal-karbonju tal-ekonomija Maltija hija fil-biċċa l-kbira tagħha konformi ma' dawk tal-pari tagħha, iżda d-dipendenza tagħha fuq l-importazzjoni ta' żejt tal-fjuwil tqil tnaqqas ir-ritmu tal-progress biex jintlaħqu l-miri dwar il-klima u l-enerġija. L-emissjonijiet tat-trasport tat-triq f'Malta żdiedu bi kważi 6 % bejn l-2005 u l-2010, meta mqabbla mat-tnaqqis b'iktar minn 3 % fl-UE. Is-settur tal-iskart, li jserraħ ħafna fuq tal-iskart tal-miżbla, ikkontribwixxa aktar għaż-żieda fl-emissjonijiet tul dan il-perjodu. Huwa improbabbli, madankollu, li Malta tilħaq il-mira u l-għanijiet ta' riċiklaġġ tal-2020 tal-Pjan Direzzjonali għall-Effiċjenza tar-Riżorsi (li prattikament tkun eliminata l-miżbla) mingħajr sforzi addizzjonali sinifikanti, inklużi sistemi ta' inċentiv li jiffavorixxu l-prevenzjoni u l-ġbir separat.

Għad hemm lok sinifikanti għat-titjib tal-effiċjenza u t-tnaqqis tal-emissjonijiet fis-settur tat-trasport. Is-settur tat-trasport bit-triq huwa responsabbli għal madwar nofs l-emissjonijiet totali li ġejjin minn setturi mhux tal-ETS koperti mill-mira u l-projezzjonijiet nazzjonali jimmiraw għal żieda qawwija fl-emissjonijiet sal-2020.[27] Rata għolja ħafna ta' motorizzazzjoni mqabbla mal-età tal-flotta tal-karozzi, netwerk ineffiċjenti tat-toroq u preferenza stabbilita għal trasport privat irriżultaw f'żieda sinifikanti ta' problemi tal-konġestjoni fit-toroq u fl-emissjonijiet tal-karbonju. Għalhekk, miżuri li jtejbu 112 km ta' netwerk tat-toroq strateġiċi arterjali u ta' distribuzzjoni (inklużi 51 km ta' toroq eżistenti TEN-T) u sabiex titjieb l-effikaċja tat-trasport pubbliku se jkunu importanti biex jiżguraw mobbiltà interna sostenibbli. Ir-riforma tat-trasport pubbliku, imnedija fl-2011 u ppjanata sabiex tiġi mitmuma fl-2015, s'issa rriżultat f'użu modest biss tat-trasport pubbliku. Miżuri introdotti biex jagħmlu l-flotta tal-karozzi aktar sostenibbli, bħal livell minimu ta' bijofjuwils fil-fjuwil tal-pitrolju fil-mezzi kollha tat-trasport, it-taxxa fuq ir-reġistrazzjoni tal-karozzi differenzjata, skema ta' skrappjar ta' karozzi u appoġġ finanzjarju kontinwu għal vetturi elettriċi u ibridi

27 Ir-rapport tal-EEA annwali tal-emissjonijiet tal-GHG u x-xejriet fl-Unjoni Ewropea, 2012

huma rilevanti lejn id-diversifikazzjoni u naqqset id-dipendenza fuq l-importazzjoni tal-karburanti. Madankollu, meta wieħed jikkunsidra l-kobor tal-isfida fis-settur tat-trasport, dawn il-miżuri ma jkunux biżżejjed biex jintlaħqu l-miri nazzjonali ta' emissjonijiet ta' gassijiet serra u l-impenji fit-trasport.

Enerġija

Is-settur tal-ġenerazzjoni tal-elettriku għaddej minn bidliet importanti, li jżidu l-effiċjenza. L-estensjoni tal-impjant tal-enerġija ta' Delimara tpoġġiet f'użu kummerċjali f'Diċembru 2012, li wassal għal kisbiet notevoli fl-effiċjenza billi tippermetti impjant qadim li jiġi sostitwit. L-interkonnettur tal-elettriku mal-Italja ser iġib bidliet importanti lis-sistema tal-enerġija. Malta mhux se tibqa' tkun gżira tal-enerġija iżolata, il-provvista tal-enerġija ser tkun aktar sikura u l-ġenerazzjoni tal-elettriku — irħas. Barra minn hekk, żieda fil-kapaċità tfisser li l-impjant tal-enerġija tal-Marsa ineffiċjenti jkun jista' jintefa, li se jtejjeb l-effiċjenza ġenerali u imbagħad jista' jikkontribwixxi għal tariffi orħos tal-enerġija. Il-konnessjoni tal-grid tal-elettriku tal-Ewropa kontinentali se ssaħħaħ ukoll l-opportunità li jintegraw l-enerġija prodotta minn sorsi rinnovabbli, u b'hekk tgħin biex titnaqqas l-akbar rikors għal żejt tal-fjuwil tqil fil-ġenerazzjoni tal-elettriku. Il-proġett huwa issa miexi bi pass pożittiv u hu mistenni li jsir operattiv fl-2014. Barra minn hekk, il-Gvern qed jieħu passi lejn bidla minn fjuwil tqil għal gass naturali likwifikat (LNG) irħas u aktar favur l-ambjent bħala sors ewlieni tal-enerġija, li, jekk implimentati kif suppost, se jikkontribwixxu wkoll lejn it-tnaqqis fl-ispejjeż tal-ġenerazzjoni u għat-tnaqqis tal-emissjonijiet tal-gassijiet b'effett ta' serra. Il-gass għandu preferibbilment jinkiseb minn terminal LNG, li jista' jitqies bħala pass intermedju qabel pipeline tal-gass, għalkemm il-fattibbiltà ta' dan tal-aħħar huwa dubjuż minħabba d-daqs żgħir tas-suq domestiku.

Is-sitwazzjoni finanzjarja diffiċli ta' utilità tal-enerġija tal-Istat Enemalta għadha qed tippreżenta sfida għas-sigurtà tal-provvista tal-enerġija u għall-finanzi pubbliċi. L-Enemalta għandha dejn akkumulat ta' EUR 687 miljun u għalhekk tirrappreżenta obbligazzjoni kontinġenti sinifikanti għall-finanzi pubbliċi.[28] Standard and Poor's baxxiet il-klassifikazzjoni tal-kreditu tal-kumpanija għal sentejn konsekuttivi minħabba spejjeż għoljin[29] u profittabbiltà fqira tagħha.[30] Kien hemm ukoll telf fit-tul fid-distribuzzjoni tal-elettriku kif ukoll minħabba problemi biex tal-kejl bil-miters u l-kontijiet. Dawn il-fatturi jissuġġerixxu li l-vijabbiltà tal-kumpanija bbażata fuq il-qagħda attwali mhix sostenibbli. Barra minn hekk, Malta ma applikatx għal deroga temporanja mill-obbligu biex tbigħ b'irkant kwoti tal-karbonju lil impjanti tal-enerġija, sabiex Enemalta issa se jkollha tħallas għal dawn il-kwoti, li jista' jżid il-problemi finanzjarji tal-kumpanija. Iżda jibqa' l-fatt li l-attività mal-interkonnettur tal-elettriku ġdid u t-tnaqqis b'mod gradwali tal-impjant tal-enerġija ineffiċjenti tal-Marsa huma mistennija biex itaffu l-problemi finanzjarji tal-Enemalta u jistgħu jgħinu lill-

[28] Pjan ta' ristrutturar ta' dejn għall-Enemalta, adottat mill-awtoritajiet f'Diċembru 2012, jikkonċerna madwar nofs id-dejn attwali tal-kumpanija (li, fi tmiem l-2010 u li jinkludi biss self mill-bank u self ieħor, kien jammonta għal EUR 687 miljun, jew EUR 836 miljun meta jiżdiedu wkoll miżuri relatati mal-kummerċ u ammonti pagabbli oħrajn). Id-dejn tal-Enemalta jammonta għal madwar 60% gross tad-dejn garantit mill-gvern.

[29] Spejjeż għoljin jirriflettu l-fatt li l-impjant tal-enerġija ineffiċjenti ħafna tal-Marsa għadu qed jintuża, lil hinn sew mill-ħajja ppjanat tiegħu, li jinolvi multi għax qed jinqabżu l-limiti ambjentali.

[30] Bħala riżultat ta' intervent mill-gvern, minkejja li huma diġà għoljin meta mqabbla ma' standards tal-UE għas-settur korporattiv, it-tariffi tal-elettriku f'Malta ma jirriflettux għal kollox l-ispejjeż.

kumpanija ssostni l-investimenti biex ittejjeb l-effiċjenza tagħha u r-reputazzjoni ambjentali. Il-vijabbiltà tal-kumpanija se tiddependi kruċjalment fuq it-tariffi tal-elettriku li jaqblu mal-ispejjeż ta' ġenerazzjoni u t-trażmissjoni.

Is-sehem tal-elettriku prodott minn sorsi ta' enerġija rinovabbli jibqa' baxx ħafna. Skont l-aħħar dejta disponibbli għall-2011, il-perċentwali ta' enerġija li tiġġedded, f'termini ta' konsum gross finali ta' enerġija kien 0,4 % li hu, sostanzjalment iktar baxx mill-ewwel mira interim prevista għall-2011-12 (2,1 %). Għalhekk, Malta għadha l-agħar interpretu fl-UE f'dan il-qasam u hija b'mod sinifikanti lura milli tilħaq il-mira tagħha għall-2020. L-isforzi biex tintlaħaq il-mira jiddependu l-aktar fuq tliet proġetti għall-enerġija mir-riħ fuq skala kbira. Iżda, il-progress huwa kajman — valutazzjoni tal-impatt ambjentali għall-akbar proġett tas-Sikka l-Bajda ġiet sottomessa lill-awtorità tal-ippjanar (MEPA), iżda hemm bżonn ta' valutazzjoni addizzjonali. Fuq nota pożittiva, l-adozzjoni ta' skemi ta' kapaċità iżgħar, bħall-installazzjoni ta' sistemi fotovoltajċi, il-ħiters tal-ilma solari u turbini microwind, qabżu l-livell mira tal-gvern, iżda dawn l-iskemi jagħtu kontribuzzjoni relattivament żgħira lejn l-ilħiq tal-mira għall-2020. Għalhekk, il-potenzjal għall-importazzjoni tal-elettriku prodott minn sorsi rinnovabbli permezz tal-interkonnettur mal-Italja jew l-użu ta' trasferimenti statistiċi puri jistgħu jiġu esplorati wkoll.[31] Il-PNR tal-2013 iħabbar it-tnedija ta' strateġija komprensiva dwar l-enerġija rinnovabbli, li jesplora sorsi oħra ta' enerġija, notevolment l-enerġija mill-baħar, biex jiġu indirizzati dawn l-isfidi sal-aħħar tas-sajf 2013. Rigward it-titjib tal-effiċjenza tal-enerġija, il-gvern żied l-isforzi tiegħu permezz ta' politiki rilevanti, bl-appoġġ tal-fondi tal-UE, li hija ħaġa pożittiva. Kollox ma' kollox, l-azzjoni politika bi tweġiba għar-rakkomandazzjoni speċifika għall-pajjiż biex titnaqqas id-dipendenza fuq iż-żejt impurtat, iżżid l-isforzi biex tippromwovi l-użu effiċjenti tal-enerġija u żżid is-sehem ta' enerġija minn sorsi rinnovabbli kienet rilevanti u kredibbli, iżda jidher li mhijiex ambizzjuża biżżejjed minħabba l-kobor tal-isfida.

Riċerka u innovazzjoni

Il-mira relattivament modesta nazzjonali għan-nefqa fuq ir-riċerka u l-iżvilupp intlaħqet. Il-livell ta' nefqa fuq riċerka u żvilupp (0,73 % tal-PDG fl-2011, qabża 'l fuq minn 0,67 % tal-PDG fl-2010) diġà laħaq u għadda l-mira nazzjonali ta' Ewropa 2020 grazzi għal żidiet kemm fl-ogħla edukazzjoni u l-infiq tan-negozji (li minnhom iktar minn 80 % huma minfuqa minn kumpaniji b'sjieda barranin). Il-mira nazzjonali, madankollu, hija modesta meta ġġudikata kontra l-mira mistqarra tal-gvern li tinbena ekonomija bbażata fuq l-għarfien mar-riċerka u l-innovazzjoni fil-qalba tagħha. Għalhekk, l-intenzjoni li tirrevedi l-mira, iddikjarata fl-NRP tal-2013, hija milqugħa tajjeb. Peress li n-negozji fil-biċċa l-kbira jiffinanzjaw ir-riċerka tagħhom stess u l-gvern ċentrali jipprovdi finanzjament għal riċerka pubblika u istituzzjonijiet ta' edukazzjoni ogħla, finanzjament trasversali bejn dawn is-setturi huwa baxx ħafna, u dan idgħajjef qligħ miksub.

Jinżammu l-isforzi tal-politika li saru s'issa biex jippermettu progress lejn ekonomija bbażata fuq l-għarfien. L-abbozz tal-Pjan Strateġiku Nazzjonali għar-Riċerka u l-

[31] Id-Direttiva dwar l-Enerġija Rinnovabbli tippermetti l-użu ta' mekkaniżmi kooperattivi biex tinkiseb il-mira globali għall-enerġija rinnovabbli. Dan il-prinċipju ma jistax japplika għall-kisba tal-mira tal-enerġija rinnovabbli fit-trasport.

Innovazzjoni għall-2011-2020 jżomm l-orjentazzjoni tan-negozju b'saħħitha fl-oqsma tat-teknoloġija tal-informazzjoni u tal-komunikazzjoni, is-saħħa u l-bijoteknoloġija, l-enerġija u t-teknoloġiji ambjentali kif ukoll il-valur miżjud tal-manifattura u s-servizzi. Fl-2012, Il-Kunsill Malti għax-Xjenza u t-Teknoloġija nieda Programm għall-Kummerċjalizzazzjoni li jgħin kumpaniji orjentati fir-riċerka u innovattivi, megħjuna minn diversi inizjattivi mmirati (pereż. "Business First", one-stop-shop għan-negozji, u "Fond Fiduċjarju għal R&Ż&I" mwaqqfa permezz tal-Università ta' Malta). Barra minn hekk, numru ta' setturi tal-industrija ġew identifikati għal speċjalizzazzjoni futura, bħal logħob diġitali fejn strateġija ġiet ippubblikata fil-bidu tal-2012 biex jibnu l-pedamenti għall-iżvilupp tal-industrija tal-logħob tal-azzard f'Malta. Barra minn hekk, l-NRP tal-2013 iħabbar pjanijiet biex jipprovdi aktar trawwim leġiżlattiv u qafas regolatorju għall-iżvilupp ta' servizzi finanzjarji innovattivi. Il-konsultazzjoni mal-partijiet interessati għadha għaddejja u għadd ta' bidliet leġiżlattivi biex jiġu implimentati fl-2013 qed jiġu kkunsidrati. Allinjament insuffiċjenti tal-Abbozz tal-Pjan Strateġiku Nazzjonali għar-Riċerka u l-Innovazzjoni 2011-20 mar-rekwiżiti għal "strateġija dwar ir-riċerka u l-innovazzjoni għall-ispeċjalizzazzjoni intelliġenti" (RIS3) u rabtiet dgħajfa bejn l-istituzzjonijiet tal-għarfien u n-negozji jxekklu aktar progress. Għal dan l-għan, il-gvern biħsiebu jiffinalizza Strateġija Innovattiva ta' Speċjalizzazzjoni Intelliġenti li se tidentifika setturi b'potenzjal kbir għal tkabbir ibbażat fuq l-innovazzjoni sat-tielet kwart tal-2013.

Funzjonament tas-suq intern

Għad hemm sfidi b'rabta mal-iffunzjonar xieraq tas-suq intern. Prattiki diskriminatorji tal-ipprezzar jidhru li jippersistu, jostakolaw l-aċċess indaqs għal ċittadini mhux Maltin li huma residenti jew għandhom il-ħsieb li jsiru residenti f'Malta għal xi servizzi bażiċi, bħal telefonija, utilitajiet u t-trasport pubbliku. Tressqu għadd ta' ilmenti minn ċittadini tal-UE residenti f'Malta, li wasslu għall-bidu ta' proċeduri ta' ksur mill-Kummissjoni Ewropea. Sadanittant, l-awtoritajiet varaw għadd ta' inizjattivi rilevanti biex jtejbu l-funzjonament tas-suq intern bħall-att dwar in-negozji ż-żgħar, l-impenn sabiex jitnaqqas il-piż amministrattiv u l-inizjattiva tal-ekonomija soċjali. Filwaqt li l-implimentazzjoni tal-ewwel tnejn huwa avvanzat sew, il-proġett tal-ekonomija soċjali għadu f'fażi inizjali ta' żvilupp.

3.5. Modernizzazzjoni tal-amministrazzjoni pubblika

Minkejja li ġeneralment hemm ambjent li jiffavorixxi n-negozju, li jibbenefika minn attenzjoni politika sinifikanti, l-amministrazzjoni pubblika tbati minn ineffiċjenzi b'implikazzjonijiet negattivi għall-attività ekonomika. Numru ta' riformi tejbu l-kapaċità tal-amministrazzjoni pubblika sabiex tappoġġja qafas ta' ambjent tan-negozju ġeneralment favur l-FDI u l-SMEs. Madankollu għad fadal diskrepanzi importanti, inkluż fis-sistema ġudizzjarja, li jaffettwaw ukoll il-kapaċità li jassorbu fondi tal-UE.

L-ambjent tan-negozju

Ingħatat attenzjoni politika sinifikanti fl-ambjent tan-negozju għall-SMEs. Id-Direttiva dwar il-Ħlasijiet Tard ġiet trasposta fil-liġi Maltija fl-2012. Dan kien milqugħ mill-partijiet interessati, għalkemm xi artikoli fid-Direttiva setgħu ma ġewx trasposti kif intenzjonat, li jista' jfixkel l-utilità tagħha. Barra minn hekk, l-Att dwar in-Negozji Żgħar (Malta), għodda leġiżlattiva importanti li trawwem l-irwol tal-SMEs għat-tkabbir u l-kompetittività, ilha topera

minn Ġunju 2011. B'mod partikolari, tpoġġi 'test tal-SMEs' fis-seħħ sabiex tidentifika l-impatt potenzjali ta' kull leġiżlazzjoni ġdida proposta dwar imprendituri żgħar huwa mistenni li jwassal għal riżultati pożittivi. Għadha trid tiġi implimentata bis-sħiħ, madankollu. It-twaqqif ta' "Negozju l-ewwel" one-stop-shop kienet inizjattiva oħra importanti biex ittaffi l-piż amministrattiv fuq l-SMEs u l-attività tiegħu fl-2012 tidher li qed tipproduċi riżultati pożittivi. Biex jiffavorixxi l-komunikazzjoni mal-komunità tan-negozji, ġie stabbilit Kunsill Konsultattiv għal Intrapriżi. Il-livell ta' ambizzjoni f'dan il-qasam għad jista' jiżdied u l-Kunsill jidher li mhux suffiċjentement indipendenti mill-gvern. Kollox ma' kollox, l-azzjoni politika biex jitjieb l-ambjent tan-negozju kienet rilevanti u ambizzjuża. Implimentazzjoni f'ċerti oqsma, madankollu, kienet sodisfaċenti, sitwazzjoni li xxekkel il-kredibbiltà kumplessiva tal-istrateġija tal-gvern.

L-amministrazzjoni pubblika

L-ineffiċjenzi jpoġġu l-assorbiment korrett u fil-ħin tal-fondi tal-UE f'riskju. Ċifri disponibbli sal-aħħar tal-2011 juru li Malta tesperjenza problemi sinifikanti bl-assorbiment tal-fondi tal-UE.[32] Filwaqt li r-rata ta' għażla tal-proġetti huwa fuq l-istess livell tal-medja tal-UE, ir-rata tan-nefqa hi ferm taħtha, speċjalment għall-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali u l-Fond Soċjali Ewropew. Id-dewmien huwa minħabba kemm kapaċità amministrattiva insuffiċjenti u proċeduri kkumplikati u twal, b'mod partikolari fl-oqsma tal-akkwist pubbliku u permessi ambjentali. L-introduzzjoni tal-akkwist elettroniku, attwalment biss fis-seħħ għal proġetti li jiswew iktar minn EUR 120 000, parzjalment, tista' tgħin billi jitħaffef il-proċess, iżda ma' tmiem il-perjodu ta' pprogrammar li qed joqrob hemm riskju dejjem akbar li mhux l-iffinanzjar kollu disponibbli tal-UE se jkun assorbit u l-għanijiet indikati mhumiex se jintlaħqu. Madankollu, is-sistemi ta' ġestjoni u kontroll għall-fondi tal-UE jidhru li qed jitħaddmu b'mod sodisfaċenti u r-rata ta' żbalji huwa baxx ħafna. Barra minn hekk, it-tranżizzjoni sħiħa tal-akkwist elettroniku, kif imħabbar fl-NRP tal-2013, tista' tikkontribwixxi wkoll sabiex itejbu l-amministrazzjoni tal-fondi tal-UE.

Is-sistema ġudizzjarja

Is-sistema ġudizzjarja ta' Malta tidher li tbati minn nuqqasijiet. Sistema ġudizzjarja effiċjenti hija element prinċipali ta' ambjent li jiffavorixxi n-negozju. It-Tabella ta' Valutazzjoni tal-Ġustizzja[33] tal-UE tenfasizza li ż-żmien meħtieġ biex jiġu riżolti każijiet mhux kriminali, u b'mod partikolari, każijiet ċivili u kummerċjali hija waħda mill-itwal fl-UE. L-għadd ta' każijiet pendenti fil-qorti ġenerali huwa għoli u r-rata ta' każijiet magħluqa hija baxxa, li jindika li jinqalgħu iktar każijiet kull sena milli jiġu solvuti.

Proċeduri twal ta' insolvenza jistgħu jaffettwaw l-istabbiltà finanzjarja. L-ineffiċjenza fis-sistema ġudizzjarja tista' tfixxkel l-irkupru mgħaġġel ta' kollateral fi żminijiet ta' stress ekonomiku, u b'hekk tirriżulta f'telf dirett tal-bżonnijiet u rikapitalizzazzjoni fis-settur bankarju, u li taffettwa deċiżjonijiet ta' self ta' istituzzjonijiet finanzjarji. Dan huwa

32 Il-politika ta' koeżjoni: Ir-Rapport strateġiku tal-2013 fuq il-programm ta' implimentazzjoni għal 2007-13 disponibbli f' http://ec.europa.eu/regional_policy/how/policy/doc/strategic_report/2013/strat_report_2013_mt.pdf

33 http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/justice_scoreboard_communication_en.pdf

partikolarment rilevanti minħabba espożizzjoni għolja tal-banek domestiċi għas-suq immobiljari f'forma ta' kollateral. Ir-rapport *Doing Business* tal-Bank Dinji jindika nuqqasijiet fis-soluzzjoni ta' proċeduri ta' insolvenza, kif rifless f'irkupru baxx ħafna ta' valur tal-assi għall-kredituri u t-tul ta' żmien ta' proċeduri. Dan jidher ukoll li huwa r-riżultat ta' falliment ineffiċjenti tal-proċeduri ta' liġi, fejn Malta hija klassifikata l-aħħar fl-UE.[34]

L-awtoritajiet nedew riforma ambizzjuża tas-sistema. Il-Programm Nazzjonali ta' Riforma tal-2013 ħabbar it-tnedija ta' proċess ta' riforma ġudizzjarja komprensiva. Kummissjoni speċjalizzata ġiet maħtura biex twettaq rieżami tas-sistema u tirrakkomanda miżuri ta' politika. It-termini tar-rieżami huma wesgħin u jinkludu, fost l-oħrajn, ir-responsabilizzazzjoni tal-imħallfin, il-qrati ċivili, is-sistema ta' għajnuna legali, l-użu tat-teknoloġiji tal-informatika, l-amministrazzjoni ta' każijiet, mekkaniżmi ta' soluzzjoni alternattiva tat-tilwim u l-implimentazzjoni ta' ġustizzja ta' riparazzjoni. Il-pjanijiet ta' politika huma rilevanti u ambizzjużi u l-kredibbiltà tagħhom se tiddependi fuq li jirrispettaw l-iskeda stabbilità, li biha l-Kummissjoni maħtura għandha tippreżenta r-rakkomandazzjonijiet tagħha sal-aħħar ta' Ġunju u l-implimentazzjoni għandha tibda sa tmiem is-sena.

34 http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/business_dynamics_final_report_en.pdf

4. TABELLA TA' DESKRIZZJONI ĠENERALI

Impenji għall-2012	Valutazzjoni fil-qosor
Rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż (CSRs)	
CSR 1: Issaħħaħ l-istrateġija baġitarja fl-2012 permezz ta' miżuri addizzjonali permanenti, sabiex tiżgura li jkun hemm progress adegwat lejn l-OTM u li żżomm id-defiċit taħt it-3 % tal-PDG mingħajr rikors lejn miżuri ta' darba. Tkompli l-konsolidazzjoni fiskali b'pass xieraq, biex wara li jseħħ dan, sabiex tagħmel progress suffiċjenti lejn l-OTM, inkluż li tilħaq il-valur referenzjarju għan-nefqa, kif ukoll lejn konformità mal-valur referenzjarju għat-tnaqqis tad-dejn, billi tispeċifika l-miżuri konkreti bħala sostenn għall-miri tad-defiċit mill-2013, filwaqt li tkun lesta li tieħu miżuri addizzjonali f'każ ta' nuqqasijiet. Timplimenta, sa tmiem l-2012 l-aktar tard, qafas fiskali multiannwali bbażat fuq ir-regoli u vinkolanti. Iżżid il-konformità fiskali u tiġġieled l-evażjoni tat-taxxa, u tnaqqas l-inċentivi fir-rigward tal-livelli tad-dejn fit-tassazzjoni korporattiva.	**Is-CSR ma ġietx implimentata.** Ir-riżultat tal-2012 kien agħar minn dak immirat u kien ogħla mit-3 % tal-valur ta' referenza tal-PDG, u dan jimplika devjazzjoni mill-pjan ta' aġġustament lejn l-għan fuq terminu medju ta' żmien. Barra minn hekk, mhux il-miżuri kollha li jirfdu l-istrateġija mill-2013 'il quddiem huma mniżżla fil-programm. Il-programm jippjana ritmu ġeneralment xieraq ta' aġġustament lejn l-għan fuq terminu medju u tnaqqis gradwali fil-proporzjon tad-dejn wara l-2014. B'kuntrast ma' dan, il-projezzjoni tar-rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tbassar titjib marġinali biss fil-bilanċ strutturali u żieda kontinwa fil-proporzjon tad-dejn fl-2013-14. Ma ttieħdet l-ebda azzjoni konkreta għar-riforma tal-qafas fiskali jew biex jiġi indirizzat il-preġudizzju tad-dejn fit-tassazzjoni koporattiva. Sar xi progress fiż-żieda tal-konformità tat-taxxa u l-ġlieda kontra l-evażjoni tat-taxxa, iżda riżultati konkreti għad iridu jimmaterjalizzaw ruħhom.
CSR 2: Tieħu azzjoni, mingħajr iktar dewmien, biex tiżgura s-sostenibbiltà fit-tul tas-sistema tal-pensjonijiet, inkluż b'żieda fl-età effettiva tal-irtirar, inkluż permezz ta' aċċellerazzjoni sinifikanti taż-żieda progressiva fl-età statutorja tal-irtirar meta mqabbla mal-leġiżlazzjoni preżenti u permezz ta' rabta ċara bejn l-età statutorja tal-irtirar u l-istennija tal-għomor, u miżuri li jħeġġu t-tfaddil għal pensjoni privata. Tieħu miżuri sabiex iżżid il-parteċipazzjoni ta' ħaddiema iktar avvanzati fl-età fil-forza tax-xogħol u tiskoraġġixxi l-użu ta' skemi ta' rtirar kmieni.	**Malta m'għamlet l-ebda progress fl-implimentazzjoni ta' din is-CSR** f'termini tar-riforma tas-sistema tal-pensjonijiet. Sar biss progress limitat f'termini ta' attirazzjoni ta' ħaddiema aktar anzjani fis-suq tax-xogħol. L-inċentivi fiskali li daħlu fis-seħħ, flimkien ma' riforma tal-pensjoni attwali, għenu biex isaħħu l-parteċipazzjoni fis-suq tax-xogħol ta' ħaddiema akbar fl-età, għalkemm dan il-grupp ta' età kbira għad għandu potenzjal ta' tkabbir. Strateġija għall-anzjanità attiva għad trid tingħata.
CSR 3: Tieħu passi sabiex tnaqqas ir-rata għolja ta' tluq bikri mill-iskola. Iżżomm l-isforzi politiċi fis-sistema edukattiva biex tqabbel il-ħiliet mitluba mis-suq tax-xogħol. Ittejjeb il-provvista u l-affordabbiltà ta' ċentri tal-kura tat-tfal u ta' barra mill-iskola, bl-għan li jitnaqqas id-distakk bejn is-sessi fl-impjiegi.	**Malta għamlet xi progress fl-implimentazzjoni din is-CSR.** Il-miżuri kontra t-tluq bikri mill-iskejjel diġà fis-seħħ jidhru li huma fid-direzzjoni t-tajba, filwaqt li l-implimentazzjoni korretta tagħhom u l-evalwazzjoni tal-impatt tagħhom se tkun kruċjali. Madankollu, il-kwistjoni għadha qasam ta' tħassib u l-kamp ta' applikazzjoni għal azzjoni ulterjuri jibqa' hemm. Minħabba n-natura fit-tul ta' bosta miżuri maħluqa biex jippromwovu t-tlaqqigħ tal-ħiliet, għadu kmieni wisq biex jiġi vvalutat l-impatt tagħhom, iżda l-prinċipji ġenerali jidhru li jmorru fid-direzzjoni t-tajba. Malta qiegħda wkoll b'mod pożittiv tindirizza l-kwistjoni ta' faċilitajiet ta' kura tat-tfal u ta' barra mill-iskola, għalkemm għad hemm lok għal titjib.
CSR 4: Tieħu l-passi neċessarji ulterjuri biex tirriforma, f'konsultazzjoni mas-sħab soċjali u f'konformità mal-prattiki nazzjonali, is-sistema ta' negozjar tal-pagi u l-indiċjar tal-pagi, sabiex dawn jirriflettu aħjar l-iżviluppi	**Ma sar l-ebda progress dwar din is-CSR.**

fil-produttività tal-ħaddiema, u tnaqqas l-impatt tal-prezzijiet tal-importazzjonijiet fuq l-indiċi.	
CSR 5: Sabiex tonqos id-dipendenza ta' Malta fuq iż-żejt impurtat, iżżid l-isforzi biex tippromwovi l-użu effiċjenti tal-enerġija u żżid il-proporzjon tal-enerġija ġġenerata minn sorsi rinnovabbli, billi timmonitorja bir-reqqa l-mekkaniżmi eżistenti ta' inċentiv u tipprijoritizza t-tkomplija tal-iżvilupp tal-infrastruttura, inkluż billi tinbena konnessjoni tal-elettriku ma' Sqallija.	**Kien hemm progress limitat fl-implimentazzjoni ta' din is-CSR.** Fl-2012, Malta allokat fondi strutturali għal enerġija rinnovabbli biex tiffrankalhom fis-settur tat-trasport u l-iskart. Għalkemm dan iffoka fondi fuq il-produzzjoni tal-enerġija koperti mill-ETS u RES tal-mira ewlenija, ġegħelhom imorru lil hinn mill-indirizzar ta' setturi mhux tal-ETS fejn l-emissjonijiet qed jiżdiedu lil hinn mill-mira impenjata. Huwa mistenni li l-proġett tal-Interkonnettur se jkun implimentat sal-aħħar tal-2013, iżda dan ġie imdewwem qabel. Għalkemm Malta tista' tiffaċċja problemi fl-implimentazzjoni ta' xi proġetti tar-riħ, hemm ċertament kamp ta' applikazzjoni għall-promozzjoni ta' RES ieħor. Pereżempju spejjeż tal-elettriku minn PV għandhom ikunu baxxi minħabba li hemm ħafna radjazzjoni solari. Ukoll l-użu ta' bijokarburanti importati jista' jkun ikkunsidrat. Fi kwalunkwe każ Malta jeħtiġilha jkollha strateġija dwar kif għandha tissodisfa l-miri tagħha għall-enerġija rinnovabbli.
CSR 6: Biex issaħħaħ is-settur bankarju, għandha tieħu miżuri biex tnaqqas ir-riskji potenzjali li jirriżultaw mill-espożizzjoni kbir għas-suq immobiljari. Tieħu miżuri biex tkompli ssaħħaħ id-dispożizzjonijiet f'każ ta' telf minn indeboliment.	**Malta għamlet xi progress fl-implimentazzjoni ta' din is-CSR.** Iż-żewġ regolaturi nazzjonali, il-Bank Ċentrali ta' Malta u l-Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta, bdew taħditiet dwar ir-riformi tal-Att Bankarju. Il-miżuri ppjanati huma rilevanti, iżda għadhom fl-istadju tal-abbozzar.
Ewropa 2020 (miri nazzjonali u progress)	
Rata ta' impjiegi fil-mira:	63,1% (2012) – Malta qabżet il-mira modesta tal-2020 ta' 62,9%.
Mira ta' R&Ż: 0,68% tal-PDG	0,73% tal-PDG (2011) — Malta diġà qabżet il-mira modesta għall-2020
L-emissjonijiet tal-gassijiet b'effett ta' serra: Il-Mira Nazzjonali: *żieda limitata sa + 5 % (meta mqabbla mal-emmissjonijiet tal-2005, l-emissjonijiet ETS li mhumiex koperti minn din il-mira nazzjonali)*	Il-bidla fl-emissjonijiet tal-gassijiet serra bejn l-2005 u l-2010: +10 % *Skont l-aħħar projezzjonijiet nazzjonali sottomessi lill-Kummissjoni u filwaqt li jitqiesu l-miżuri eżistenti, huwa mistenni li l-mira mhux se tintlaħaq: + 33 % fl-2020 meta mqabbel mal-2005 (previżjoni ta' lakuna ta' 28 punt perċentwali meta mqabbla mal-mira).*
Il-mira tal-enerġija rinnovabbli 10 % Is-sehem tal-enerġija rinnovabbli fil-modi kollha tat-trasport: 10 %	Is-sehem mit-total tal-enerġija rinnovabbli fil-konsum gross finali tal-enerġija kien 0,4 % fl-2011 u 0,0 % fis-settur tat-trasport. (Sors: Eurostat. April 2013. Għall-2011, ilmenti ta' bijofjuwils rappurtati b'mod formali skont l-Artikolu 17 u 18 tad-Direttiva 2009/28/KE huma inklużi).
Il-mira nazzjonali indikattiva għall-effiċjenza fl-enerġija għall-2020: 22 % tal-mira ta' ffrankar tal-enerġija jew 235.254toe sal-2020 (b'mira intermedjarja għall-2014 ta' 15 % jew 144.876toe). Dan jimplika l-ilħuq ta' livell tal-2020 ta' konsum primarju ta' enerġija ta' 0.825 Mtoe u konsum final ta' enerġija ta' 0.493 Mtoe.	Malta stabbilixxiet mira nazzjonali indikattiva għall-effiċjenza fl-enerġija f'konformità mal-Artikoli 3 u 24 tad-Direttiva dwar l-Effiċjenza Enerġetika (2012/27/UE) Madankollu, Malta tat kif meħtieġ, it-termini ta' livell assolut ta' konsum tal-enerġija primarja u finali fl-2020, u pprovdiet informazzjoni dwar il-bażi fuq liema d-dejta ġiet ikkalkulata.

Mira tat-tluq bikri mill-iskola: il-mira ta' 29% kienet ibbażata fuq ċifri qodma u llum mhijiex tajba. Mira ġdida hija mistennija li tiġi stabbilita fix-xhur li ġejjin.	Dejta sħiħa skont il-klassifikazzjoni l-ġdida hija disponibbli biss wara l-2010 u għalhekk mhijiex komparabbli ma' dejta sa 2009. Rata tat-tluq bikri mill-iskola: 22,6% fl-2012; 23,6 % fl-2011; 24,8 % fl-2010;
Mira għall-edukazzjoni terzjarja: 33 %	Rata tal-edukazzjoni terzjarja: 21,5 % fl-2010; 21,4 % fl-2011; 22,4 % fl-2012; Sar progress limitat biex tintlaħaq il-mira.
Mira tar-riskju ta' faqar jew tal-esklużjoni soċjali:	88,000 f'riskju (2011)

5. ANNESS

Tabella I. Indikaturi Makroekonomiċi

	1995-1999	2000-2004	2005-2009	2010	2011	2012	2013	2014
Indikaturi ewlenin								
Rata ta' tkabbir tal-PDG	4,5	1,9	2,3	2,9	1,7	0,8	1,4	1,8
Differenza fir-riżultati 1	-0,3	-0,1	0,8	-0,1	0,2	-0,3	-0,4	-0,1
HICP (bidla annwali f'%)	3,3	2,6	2,5	2,0	2,5	3,2	1,9	1,9
Domanda domestika (bidla annwali f'%) 2	1,9	2,0	2,2	-1,5	-1,1	-0,2	1,2	1,7
Rata tal-qgħad (% tal-forza tax-xogħol) 3	5,9	7,3	6,7	6,9	6,5	6,4	6,3	6,1
Formazzjoni grossa tal-kapital fiss (% tal-PDG)	22,3	19,0	19,8	17,0	14,6	14,6	14,9	15,4
Tfaddil nazzjonali gross (% tal-PDG)	20,0	15,0	13,5	12,3	12,4	11,6	12,1	12,7
Gvern Ġenerali (% tal-PDG)								
Self mogħti (+) jew self meħud (-)	**-7,1**	**-6,3**	**-3,2**	**-3,6**	**-2,8**	**-3,3**	**-3,7**	**-3,6**
Dejn gross	**45,3**	**61,3**	**63,7**	**67,4**	**70,3**	**72,1**	**73,9**	**74,9**
Assi finanzjarji netti	**m.a.**	**-44,8**	**-46,8**	**-50,4**	**-51,8**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**
Dħul totali	33,7	36,1	39,6	38,4	39,3	40,5	40,9	41,1
Nefqa totali	40,9	42,3	42,8	42,0	42,1	43,9	44,6	44,7
li minnu Imgħax	2,7	3,4	3,3	2,9	3,1	3,2	3,2	3,2
Korporazzjonijiet (% tal-PDG)								
Self mogħti (+) jew self meħud (-)	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**
Assi finanzjarji netti Korporazzjonijiet mhux finanzjarji	**m.a.**	**-93,7**	**-104,1**	**-107,2**	**-109,5**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**
Assi finanzjarji netti korporazzjonijiet finanzjarji	**m.a.**	**-7,9**	**-15,6**	**-9,6**	**-7,1**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**
Formazzjoni grossa tal-	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Bilanċ favorevoli operattiv gross	m.a.	25,2	25,6	26,6	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Unitajiet domestiċi u NPISH (% tal-PDG)								
Self mogħti (+) jew self meħud (-)	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**
Assi finanzjarji netti	**m.a.**	**188,7**	**182,8**	**170,2**	**168,7**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**
Pagi u salarji gross	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Dħul nett ta' proprjetà	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Trasferimenti attwali riċevuti	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Tfaddil gross	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Il-bqija tad-dinja (% tal-PDG)								
Self mogħti (+) jew self meħud (-)	**-6,6**	**-3,9**	**-5,1**	**-2,9**	**0,5**	**0,1**	**1,1**	**1,2**
Assi finanzjarji netti	**m.a.**	**-38,4**	**-15,5**	**-1,3**	**1,5**	**m.a.**	**m.a.**	**m.a.**
Esportazzjonijiet netti ta' merkanzija u servizzi	-8,7	-1,7	-2,6	1,4	5,0	5,8	6,6	6,7
Dħul primarju nett mill-bqija tad-dinja	0,2	-0,5	-4,2	-6,6	-6,1	-7,1	-6,9	-6,8
Tranżazzjonijiet kapitali netti	0,7	0,5	1,9	1,7	1,0	0,9	1,2	1,2
Settur kummerċjabbli	52,4	47,2	41,2	37,9	36,6	36,2	m.a.	m.a.
Settur mhux kummerċjabbli	37,4	41,0	45,6	49,3	50,1	50,8	m.a.	m.a.
li minnu: Is-settur tal-bini u l-kostruzzjoni	4,5	4,5	4,2	3,7	3,4	3,2	m.a.	m.a.
Rata ta' kambju effettiva u reali (indiċi, 2000=100)	92,6	94,0	106,0	107,5	108,2	107,9	111,1	112,2
Termini ta' merkanzija u servizzi ta' kummerċ (indiċi, 2000=100)	95,7	98,4	99,8	98,3	99,1	99,1	99,3	99,3
Il-prestazzjoni tas-suq tal-esportazzjonijiet (indiċi, 2000=100)	131,5	113,1	106,3	119,6	116,3	123,6	126,8	127,6

Noti:

[1] Id-differenza tar-riżultat tikkostitwixxi differenza bejn il-prodott attwali u potenzjali domestiku gross bi prezzijiet tas-suq tal-2005.

[2] L-indikatur fuq id-domanda domestika jinkludi stokkijiet.

[3] Il-persunu diżokkupati huma l-persuni kollha li m'għandhomx impjieg, fittxew impjieg b'mod attiv u kienu lesti li jibdew jaħdmu mill-ewwel jew fi żmien ġimagħtejn. Il-forza tax-xogħol hija n-numru totali ta' persuni b'impjieg u mingħajr impjieg. Ir-rata tal-qgħad tkopri l-grupp ta' età bejn 15 u 74.

Sors:

Tbassir tar-Rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tal-2013 (COM); Programm ta' Stabbiltà (SP);

Tabella II. Paragun tal-iżviluppi u l-previżjonijiet makroekonomiċi

	2012		2013		2014		2015	2016
	COM	SP	COM	SP	COM	SP	SP	SP
PDG reali (% ta' bidla)	0,8	0,8	1,4	1,4	1,8	1,6	1,9	1,9
Konsum privat (% ta' bidla)	-0,6	-0,6	0,9	0,9	1,3	1,0	1,5	1,7
Formazzjoni ta' kapital gross fiss (% ta' bidla)	-2,5	-2,5	1,5	0,5	2,5	3,2	3,0	2,8
Esportazzjonijiet ta' prodotti u servizzi (% ta'	5,2	5,2	2,2	2,1	4,6	1,6	1,0	0,7
Importazzjonijiet ta' prodotti u servizzi (% ta'	4,4	4,4	2,0	1,6	4,7	1,2	0,7	0,6
Kontribuzzjonijiet għat-tkabbir tal-PDG reali:								
- Domanda domestika finali	0,4	0,4	1,1	0,8	1,6	1,1	1,5	1,8
- Bidla fl-inventarji	-0,5	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Esportazzjonijiet netti	1,0	1,0	0,3	0,6	0,2	0,5	0,3	0,2
Differenza fir-riżultati[1]	-0,3	-0,5	-0,4	-0,5	-0,1	-0,3	0,2	0,6
Impjiegi (% ta' bidla)	2,1	2,4	1,8	0,7	2,1	0,9	0,7	0,9
Rata tal-qgħad (%)	6,4	6,4	6,3	6,6	6,1	6,4	6,1	5,7
Produttività tax-xogħol (bidla f'%)	-1,2	-0,5	-0,4	0,2	-0,3	0,8	1,2	1,2
Inflazzjoni tal-HICP (%)	3,2	3,2	1,9	2,0	1,9	1,6	1,7	1,8
Deflatur tal-PDG (% tibdil)	2,2	2,2	2,2	1,9	2,3	2,2	2,3	2,4
Konfigurazzjoni tal-impjegati (per capita, bidla	2,4	2,9	1,8	0,7	1,8	1,1	1,3	3,4
Self mogħti/meħud vis-à-vis il-bqija tad-dinja (% tal-PDG)	0,1	1,8	1,1	4,0	1,2	4,7	5,9	5,2

Nota:

[1]F'perċentwali ta' PDG potenzjali, bi tkabbir potenzjali tal-PDG ikkalkulat mill-ġdid mis-servizzi tal-Kummissjoni fuq il-bażi tax-xenarju tal-programm bl-użu ta' metodoloġija bi ftehim komuni.

Sors :

Tbassir tar-Rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tal-2013 (COM); Programm ta' Stabbiltà (SP);

Tabella III. Kompożizzjoni tal-aġġustament baġitarju

(% tal-PDG)	2012	2013		2014		2015	2016	Bidla: 2012-2016
	COM	COM	SP	COM[1]	SP	SP	SP	SP
Dħul	**40,5**	**40,9**	**42,1**	**41,1**	**42,8**	**43,2**	**42,0**	**1,5**
li minnu:								
- Taxxi fuq il-produzzjoni u l-importazzjonijiet	13,6	13,5	14,4	13,4	14,3	14,3	14,1	0,5
- Taxxi attwali fuq dħul, ġid, eċċ.	13,8	13,7	13,9	13,9	14,3	14,4	14,4	0,6
- Kontribuzzjonijiet soċjali	7,5	7,5	7,4	7,5	7,4	7,4	7,4	-0,1
- Oħrajn (residwu)	5,6	6,2	6,4	6,3	6,8	7,1	6,1	0,5
Nefqa	**43,9**	**44,6**	**44,9**	**44,7**	**44,9**	**44,9**	**42,9**	**-1,0**
li minnu:								
- Nefqa primarja	40,7	41,4	41,7	41,5	41,7	41,7	39,7	-1,0
li minnu:								
Compensation of employees	13,5	13,5	13,5	13,4	13,3	13,2	12,9	-0,6
Intermediate consumption	6,7	6,8	6,7	6,9	6,7	6,6	6,2	-0,5
Ħlasijiet soċjali	13,9	13,8	13,7	13,7	13,7	13,7	13,5	-0,4
Sussidji	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,2	1,1	0,0
Formazzjoni grossa tal-kapital fiss	3,1	3,1	3,5	3,2	3,7	3,7	3,3	0,2
Oħrajn (residwu)	2,4	2,9	3,0	2,9	2,8	3,3	2,5	0,1
- Nefqa tal-interessi	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	0,0
Bilanċ ġenerali tal-gvern (GGB)	**-3,3**	**-3,7**	**-2,7**	**-3,6**	**-2,1**	**-1,6**	**-0,8**	**2,5**
Bilanċ primarju	**-0,2**	**-0,5**	**0,5**	**-0,4**	**1,1**	**1,6**	**2,4**	**2,6**
Miżuri ta' darba u oħrajn temporanji	0,9	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	-0,8
GGB ħlief miżuri ta' darba	**-4,3**	**-4,0**	**-2,9**	**-3,8**	**-2,2**	**-1,7**	**-0,9**	**3,4**
Differenza fir-riżultati[2]	-0,3	-0,4	-0,5	-0,1	-0,3	0,2	0,6	1,0
Bilanċ aġġustat b'mod ċikliku[2]	-3,2	-3,5	-2,5	-3,6	-2,0	-1,7	-1,0	2,2
Bilanċ strutturali (SB)[3]	**-4,1**	**-3,8**	**-2,7**	**-3,7**	**-2,1**	**-1,8**	**-1,1**	**3,0**
Bidla fil-SB	*-0,5*	*0,3*	*1,4*	*0,1*	*0,6*	*0,3*	*0,6*	-
Bidla medja ta' sentejn fil-SB	*0,2*	*-0,1*	*0,4*	*0,2*	*1,0*	*0,4*	*0,5*	-
Bilanċ primarju strutturali[3]	-1,0	-0,6	0,5	-0,5	1,1	1,4	2,1	3,0
Bidla f'bilanċ primarju strutturali		*0,4*	*1,5*	*0,1*	*0,6*	*0,3*	*0,6*	-
Punt ta' riferiment tan-nefqa								
Rata ta' referenza applikabbli[4]	0,24	0,24	0,24	0,57	0,57	0,57	0,57	-
Devjazzjoni[5] (% tal-PDG)	0,7	1,2	-0,4	0,9	-0,1	0,3	-0,4	-
Devjazzjoni medja meħuda fuq sentejn (% tal-PDG)	-0,1	1,0	-0,3	1,0	-0,2	0,1	0,0	-

Noti:

[1]Fuq bażi ta' ebda bidla fil-politika.

[2]Differenza fir-riżultati (f% ta' PDG potenzjali), u b'bilanċ aġġustat b'mod ċikliku skont il-programm kif ikkalkulat mill-ġdid mis-servizzi tal-Kummissjoni fuq il-bażi tax-xenarju tal-programm bl-użu ta' metodoloġija bi ftehim komuni.

[3]Bilanċ (primarju) strutturali = bilanċ aġġustat b'mod ċikliku li jeskludi miżuri ta' darba u miżuri temporanji oħrajn.

[4] Rata ta' referenza fuq perjodu medju ta' żmien tat-tkabbir potenzjali tal-PDG. Ir-rata (standard) ta' referenza li tibda tapplika mis-sena t+1, jekk il-pajjiż laħaq l-MTO fis-sena t. Rata aktar baxxa tapplika sakemm il-pajjiż qed jaġġusta lejn l-MTO tiegħu, inkluż fis-sena t. Ir-rati ta' referenza applikabbli għal 2014 'il quddiem ġew aġġornati fl-2013.

[5] Devjazzjoni tar-rata tat-tkabbir fin-nefqa pubblika netta ta' kwalunkwe miżuri diskrezzjonarji fid-dħul u żidiet fid-dħul b'mandat bil-liġi milli r-rata ta' referenza applikabbli. In-nefqa aggregata użata għall-punt ta' riferiment tan-nefqa hija miksuba skont il-metodoloġija li dwarha hemm qbil komuni. Sinjal pożittiv ifisser li t-tkabbir tan-nefqa jaqbeż ir-rata ta' referenza applikabbli.

Sors :

Programm ta' Stabbiltà (SP); Tbassir tar-Rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tal-2013 (COM); Il-kalkoli tas-servizzi tal-Kummissjoni.

Tabella IV. Dinamika tad-dejn

(% tal-PDG)	Medja 2007-2011	2012	2013		2014		2015	2016
			COM	SP	COM	SP	SP	SP
Proporzjon tad-dejn gross[1]	**65,1**	**72,1**	**73,9**	**74,2**	**74,9**	**74,2**	**72,7**	**70,0**
Tibdil fil-proporzjon	1,6	1,8	1,8	2,1	1,0	0,0	-1,5	-2,7
Kontribuzzjonijiet[2]*:*								
1. Bilanċ primarju	**0,3**	**0,2**	**0,5**	**-0,5**	**0,4**	**-1,1**	**-1,6**	**-2,4**
2. Effett"snow-ball"	**0,3**	**1,1**	**0,7**	**0,9**	**0,3**	**0,5**	**0,2**	**0,2**
Li minnu:								
Nefqa fuq l-interessi	3,1	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Effett tat-tkabbir	-1,2	-0,6	-1,0	-1,0	-1,3	-1,1	-1,4	-1,3
Effett tal-inflazzjoni	-1,6	-1,5	-1,5	-1,3	-1,6	-1,5	-1,6	-1,6
3. Aġġustament fil-fluss ta' stokk	**1,0**	**0,6**	**0,6**	**1,7**	**0,3**	**0,6**	**-0,1**	**-0,5**
Li minnu:								
Flus kontanti/akkumulazzjonijiet diff.								
Assi finanzjarji akk.								
Privatizzazzjoni								
Effett val. & residwu								

	2012	2013		2014		2015	2016
		COM/SP[3]	SP[4]	COM/SP[3]	SP[4]	SP	SP
Differenza għall-punt ta' riferiment ta' dejn[5,6]	n.r.	n.r.	n.r.	-2,4	-2,4	-2,6	-2,4
Aġġustament strutturali[7]	-0,5	0,5	0,5	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
Li jridjiġi pparagunat ma':							
Aġġustament meħtieġ[8]	0,4	0,3	0,2	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.

Noti:

[1]Tmiem tal-perjodu.

[2]L-effett snow-ball jilqa' l-impatt tal-interess tan-nefqa tad-dejn akkumulat, kif ukoll l-impatt tat-tkabbir reali tal-PDG u l-inflazzjoni fuq il-proporzjoni tad-dejn (permezz tad-denominatur). L-aġġustament ta' flussi ta' titoli jinkludi differenzi fil-kontabilità tal-flus u dik ibbażata fuq id-dovuti, l-akkumulazzjoni tal-assi u l-valutazzjoni finanzjarji u effetti residwali oħra.

[3] Valutazzjoni tad-direzzjoni ta' konsolidazzjoni stabbilita f'SP jekk wieħed jassumi li tkabbir isegwi t-tbassir COM.

[4]Valutazzjoni tad-direzzjoni ta' konsolidazzjoni stabbilita f'SP jekk wieħed isegwi l-projezzjonijiet SP.

[5]Mhux rilevanti għal Stati Membri li kienu soġġetti għal proċedura tal-PŻE f'Novembru 2011 u għal perjodu ta' tliet snin wara l-korrezzjoni tad-defiċit eċċessiv.

[6]Juri d-differenza bejn il-proporzjon tad-dejn għall-PDG u l-punt ta' riferiment tad-dejn. Jekk pożittiv, il-proporzjon tad-dejn għall-PDG projettat ma jkunx konformi mal-punt ta' rifertiment għat-tnaqqis tad-dejn.

[7]Applikabbli biss matul il-perjodu ta' tranżizzjoni ta' tliet snin mill-korrezzjoni tad-defiċit eċċessiv għal PŻE li kient għaddej fl-2011.

[8]Jiddeffinixxi l-aġġustament strutturali annwali li jibqa' u matul il-perjodu ta' tranżizzjoni li jiżgura li — jekk segwit — Stat Membru se jkun konformi mal-valur referenzjarju għat-tnaqqis tad-dejn fi tmiem il-perjodu ta' tranżizzjoni, jekk wieħed jassumi li l-projezzjonijiet baġitarji COM (SP) tas-snin ta' qabel huma miksuba.

Sors:

Programm ta' Stabbiltà (SP); It-tbassir tar-Rebbiegħa tas-servizzi tal-Kummissjoni tal-2013 (COM); Il-kalkoli tas-servizzi tal-

Tabella V. Indikaturi ta’ sostenibbiltà.

	MT		UE27	
	Xenarju ta' ebda tibdil fil-politika	**Xenarju ta' Programm (SCP)**	**Xenarju ta' ebda tibdil fil-politika**	**Xenarju ta' Programm (SCP)**
S2	6,8	4,3	3,0	1,3
li minnu:				
Il-pożizzjoni baġitarja inizjali (IBP)	1,8	-0,5	0,8	-0,9
Spiża fuq żmien twil tat-tixjiħ demografiku (CoA)	5,0	4,8	2,2	2,2
li minnu:				
Pensjonijiet	3,0	2,8	1,0	1,1
Kura tas-saħħa	1,9	1,8	0,9	0,8
Kura fit-tul	0,6	0,6	0,6	0,6
Oħrajn	-0,5	-0,4	-0,4	-0,3
S1 (aġġustament meħtieġ)*	3,1	-0,2	2,2	0,5
li minnu:				
Il-pożizzjoni baġitarja inizjali (IBP)	1,7	-1,5	0,0	-1,8
Rekwiżit ta' dejn (DR)	0,9	0,7	1,9	1,9
Spiża fuq żmien twil tat-tixjiħ demografiku (CoA)	0,5	0,6	0,3	0,4
S0 (riskju għal stress fiskali)**	0,41		:	
Dejn,% tal-PDG (2012)	72,1		87,0	
Nefqa relatata mal-età, % tal-PDG (2012)	21,8		25,8	

Nota:
Ix-"Xenarju tal-ebda tibdil fil-politika" li juri l-lakuna tas-sostenibbiltà bil-preżunzjoni li l-pożizzjoni baġitarja tiżviluppa skont it-tbassir tar-Rebbiegħa tal-Kummissjoni tal-2013 sa 2014. Ix-xenarju tal-"Programm (SCP)" juri l-lakuna tas-sostenibbiltà bil-preżunzjoni li l-pjani baġitarji fil-programm huma implimentati bis-sħiħ.
* L-aġġustament meħtieġ tal-bilanċ primarju sal-2020 sabiex jintlaħaq dejn pubbliku ta’ 60 % tal-PDG sal-2030.
** Il-limitu kritiku għall-indikatur S0 huwa 0.44.

Sors :
Servizzi tal-Kummissjoni; Programm ta’ stabbiltà tal-2013.

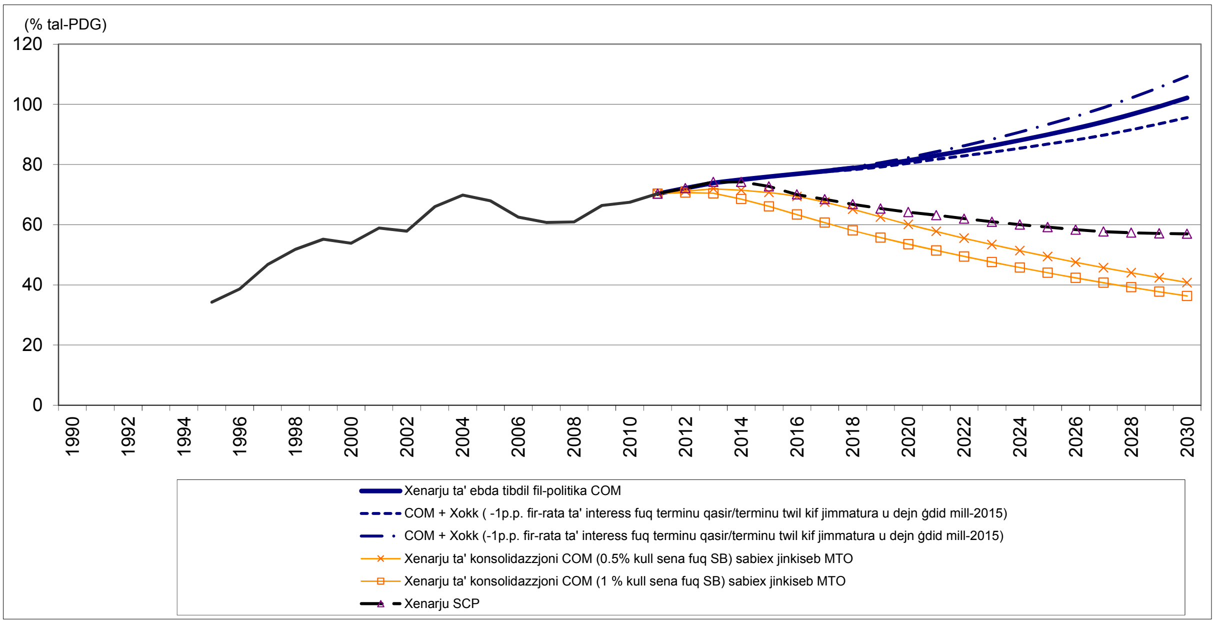

Tabella VI. Indikaturi ta' tassazzjoni

	2002	2006	2008	2009	2010	2011
Id-dħul totali mit-taxxa (inklużi l-kontribuzzjonijiet soċjali obbligatorji attwali, % tal-PDG)	30,0	33,0	33,0	33,3	32,6	33,5
Tqassim skont funzjoni ekonomika (% tal-PDG)[1]						
Konsum	12,3	13,7	13,3	13,1	12,9	13,4
li minnu:						
- VAT	6,2	7,9	7,7	7,6	7,6	7,9
- dazju tas-sisa fuq it-tabakk u l-alkoħol	1,3	1,5	1,2	1,2	1,3	1,3
- enerġija	1,3	1,3	1,4	1,5	1,5	1,6
- oħrajn (residwi)	3,6	3,1	2,9	2,8	2,6	2,6
Ħaddiema impjegati	10,2	10,3	9,4	9,9	9,7	10,1
Ħaddiema qiegħda	0,9	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1
Kapital u d-dħul min-negozju	5,1	5,8	7,5	7,6	7,3	7,3
Stokkijiet ta' kapital/ġid	1,5	2,1	1,7	1,6	1,6	1,6
p.m. Taxxi ambjentali[2]	3,3	3,3	3,4	3,3	3,0	3,2
Effiċjenza tal-VAT[3]						
Dħul reali mill-VAT bħala % tad-dħul teoretiku b'rata standard	54,9	58,3	57,1	56,5	57,7	59,4

Nota:

[1] Id-dħul mit-taxxi huwa mqassm skont funzjoni ekonomika, jiġifieri skont jekk jiżdidux taxxi fuq il-konsum, ix-xogħol jew fuq il-kapital. Ara l-Kummissjoni Ewropea (2013) Xejriet tat-Tassazzjoni fl-Unjoni Ewropea, għal spjegazzjoni aktar iddettaljata.

[2] Din il-kategorija tinkludi taxxi fuq l-enerġija, it-trasport u t-tniġġis u r-riżorsi inklużi fit-taxxi fuq il-konsum u kapital.

[3] L-effiċjenza tal-VAT titkejjel permezz tal-proporzjon tad-dħul minfuq il-VAT. Il-proporzjon tad-dħul mill-VAT huwa definit bħala l-proporzjon bejn id-dħul reali mill-VAT miġbur u d-dħul li teoretikament jiżdied jekk il-VAT kienet applikata bir-rata standard għal kulħadd għal konsum finali. Proporzjon baxx jista' jindika tnaqqis fil-bażi tat-taxxa minħabba eżenzjonijiet kbar jew l-applikazzjoni ta' rati mnaqqsa għal firxa wiesgħa ta' prodotti u servizzi ("in-nuqqas politiku") jew nuqqas li jiġbru t-taxxa dovuta kollha perezempju frodi ("nuqqas fil-ġbir"). Ara l-Kummissjoni Ewropea (2012), Riformi tat-taxxa fl-Istati Membri tal-UE, Ekonomija Ewropea 6/2012 u dokumenti tat-tassazzjoni 34/2012 għal spjegazzjoni aktar iddettaljata.

Sors: Kummissjoni

Tabella VII. Indikaturi tas-suq tax-xogħol

	2008	2009	2010	2011	2012
Assi totali tas-settur bankarju (% tal-PDG)	713,1	695,1	795,6	784,4	787,9
Sehem tal-assi mill-ħames l-akbar banek (% tal-assi totali)	72,8	72,8	71,3	72,0	…
Sidien barranin ta' sistema bankarja (% tal-assi totali)	40,7	36,3	…	…	…
Indikaturi ta' sodezza finanzjarja:					
- self li mhux qed irendi (% tat-total tas-self)[1), 2)]	5,5	6,2	7,5	7,3	8,3
- proporzjon tal-adegwatezza tal-kapital (%) [1), 2)]	11,5	13,5	12,9	13,5	13,9
- dħul fuq ekwità (%) [1), 2)]	5,9	18,3	19,1	20,1	24,2
Self mill-banek lis-settur privat (% ta' bidla sena b'sena)	20,0	-2,8	2,9	3,0	3,5
Self għal xiri ta' djar (% ta' bidla sena b'sena)	9,4	10,0	8,6	8,6	6,8
Il-proporzjon ta' self għal depożiti	108,0	105,7	103,2	94,3	89,7
Likwidità CB bħala % tal-obbligazzjonijiet	2,0	3,5	2,7	1,3	1,1
Skopertura tal-banek għal pajjiżi li jirċievu assistenza finanzjarja uffiċjali (% tal-PDG)	…	…	…	…	…
Dejn privat (% tal-PDG)	168,9	167,0	165,5	164,3	160,3
Id-dejn estern gross (% tal-PDG)[3)]					
- Pubbliku	4,9	4,4	3,6	3,8	5,0
- Privat	44,9	47,6	54,2	55,1	57,6
Rati tal-imgħax għal perjodi mifruxin versus Bund (punti bażi)*	0,8	1,3	1,4	1,9	2,6
Bidla fl-inadempjenza tal-kreditu sovran għal titoli (5 snin)*	…	…	…	…	…

Noti:

1) L-aħħar dejta (Settembru 2012).

2) Banek domestiċi li għandhom x'jaqsmu ma' residenti biss.

3) L-aħħar dejta 2012Q3.

* Imkejla f'punti bażi.

Sors :

Bank għall-Ħlasijiet Internazzjonali u l-Eurostat (espożizzjoni għal pajjiżi makrofinanzjarji vulnerabbli), FMI (indikaturi ta' sodezza finanzjarja), il-Kummissjoni (rati ta' mgħax f'perjodi fit-tul), il-Bank Dinji (id-dejn estern gross) u l-BĊE (l-indikaturi kollha l-oħra).

Tabella VIII: Indikaturi tas-suq tax-xogħol u dawk soċjali

Indikaturi tas-suq tax-xogħol	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Rata ta' impjiegi (% tal-popolazzjoni ta' età bejn 20 u 64)	58,5	59,1	58,8	60,1	61,5	63,2
Tkabbir fl-impjiegi (% bidla fil-perċentwal mis-sena ta' qabel)	2,4	2,5	-0,2	1,7	2,7	2,1
Rata ta' impjiegi ta' nisa (% tal-popolazzjoni ta' età bejn 20 u 64)	37,4	39,3	39,8	41,5	43,4	46,9
Rata ta' impjiegi ta' rġiel (% tal-popolazzjoni ta' età bejn 20 u 64)	78,7	78,2	77,1	77,9	78,9	79,0
Rata ta' impjiegi ta' ħaddiema ixjeħ (% tal-popolazzjoni ta' età bejn 55 u 64)	28,5	29,2	27,8	30,4	31,8	33,6
Impjieg part-time (% tal-impjiegi totali, 15-il sena jew iktar)	10,9	11,5	11,3	12,5	13,2	14,0
Impjieg part-time ta' nisa (% tal-impjiegi totali, 15-il sena jew iktar)	24,6	25,5	23,7	25,0	25,7	26,3
Impjieg part-time ta' rġiel (% tal-impjiegi totali, 15-il sena jew iktar)	4,4	4,5	5,1	6,0	6,6	6,9
Impjieg għal terminu fiss (% ta' impjegati b'kuntratt terminu fiss, 15-il sena u aktar)	5,1	4,3	4,9	5,6	6,6	6,9
Tranżizzjonijiet minn xogħol temporanju għal xogħol permanenti	1,0	3,3	4,6	0,6	0,7	:
Rata tal-qgħad rate (% tal-forza tax-xogħol, età bejn 15-74)	6,5	6,0	6,9	6,9	6,5	6,4
Rata tal-qgħad fit-tul2 (% tal-forza tax-xogħol))	2,7	2,5	3,0	3,2	3,0	3,0
Rata tal-qgħad fost iż-żgħażagħ (% tal-forza tax-xogħol taż-żgħażagħ ta' bejn il-15 u l-24 sena)	13,9	12,2	14,4	13,1	13,8	14,2
Rata taż-żgħażagħ NEET (% tal-popolazzjoni ta' età bejn 15-24)	11,7	9,5	9,8	9,5	10,6	11,1
Persuna li jieqfu mill-iskola u mit-taħriġ qabel iż-żmien (% tal-popolazzjoni 18-24 b'mhux iktar minn edukazzjoni sekondarja bażika u mhux f'iktar edukazzjoni jew taħriġ)	38,3	38,1	36,8	24,8	23,6	22,6
Kisba ta' edukazzjoni terzjarja (% tal-popolazzjoni b'età bejn it-30 u l-34 li jkunu temmew b'suċċess edukazzjoni terzjarja)	21,5	20,9	21,0	21,5	21,4	22,4
Kura tat-tfal formali (minn siegħa għal 29 siegħa; % tal-popolazzjoni inqas minn tliet snin)	10,0	10,0	4,0	7,0	8,0	:
Kura tat-tfal formali (30 siegħa jew iktar; % tal-popolazzjoni inqas minn tliet snin)	3,0	5,0	4,0	4,0	3,0	:
Produttività tax-xogħol għal kull persuna impjegata (bidla annwali f'%)	1,7	1,4	-2,4	1,1	-1,0	-1,2
Sigħat maħduma għal kull persuna impjegata (bidla annwali f'%)	1,9	-0,5	1,1	-0,9	6,1	-1,8
Produttività tax-xogħol għal kull persuna impjegata (bidla annwali f'%; prezzijiet kostanti)	-0,2	1,9	-3,5	2,1	-6,7	0,6
Kumpens għal kull impjegat (bidla annwali f% prezzijiet kostanti)	0,2	1,2	1,2	-1,8	-1,6	0,2
It-tkabbir fil-kost tax-xogħol unitarju nominali (bidla annwali f'%)	1,4	2,8	6,6	-0,1	1,5	3,7
It-tkabbir fil-kost tax-xogħol unitarju reali (bidla annwali f'%)	-1,5	-0,2	3,7	-2,9	-0,6	1,4

Noti:

[1] Il-persuni qiegħda huma l-persuni kollha li m'għandhomx impjieg, fittxew impjieg b'mod attiv u kienu lesti li jibdew jaħdmu mill-ewwel jew fi żmien ġimgħatejn. Il-forza tax-xogħol hija n-numru total ta' persuni b'impjieg u mingħajr impjieg.

[2] Persuni li ilhom qiegħda għal żmien twil huma persuni qiegħda għal mill-anqas 12-il xahar.

Sorsi:

Il-Kummissjoni (Stħarriġ dwar il-Forza tax-Xogħol tal-UE u s-Sistema Ewropea tal-Kontijiet)

Nefqa fuq il-benefiċċji tal-ħarsien soċjali (% tal-PDG)	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Mard/Kura tas-saħħa	5,25	5,21	5,45	6,10	5,72
Invalidità	1,13	1,07	0,98	0,93	0,86
Xjuħija u sopravissuti	9,49	9,33	9,49	10,29	10,75
Familji/Tfal	1,13	1,07	1,22	1,26	1,22
Qgħad	0,61	0,51	0,50	0,59	0,54
Akkomodazzjoni u Esklużjoni soċjali n.e.c	0,18	0,24	0,23	0,16	0,16
Total	18,11	17,78	18,24	19,71	19,57
li minnu: benefiċċji bbażati fuq il-mezzi	3,21	3,14	2,51	2,65	2,60
Indikaturi ta' inklużjoni soċjali	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
Riskju ta' faqar jew esklużjoni soċjali[1] (% tal-popolazzjoni totali)	19,4	19,6	20,2	20,3	21,4
Riskju ta' faqar jew esklużjoni soċjali ta' tfal (% ta' persuni ta' età bejn 0-17)	23,1	23,5	25,5	24,3	25,8
Riskju ta' faqar jew esklużjoni soċjali ta' xjuħ (% ta' persuni ta' età 65+)	23,1	26,4	23,2	21,5	21,5
Rata ta' Riskju ta' Faqar[2] (% tal-popolazzjoni totali)	14,8	15,0	15,3	15,0	15,4
Tiċħid Materjali Sever[3] (% tal-popolazzjoni totali)	4,2	4,0	4,7	5,7	6,3
Sehem ta' persuni li jgħixu f'unitajiet domestiċi b'intensità baxxa ħafna ta' xogħol[4] (% ta' persunu ta' età bejn 0-59)	9,2	8,2	8,4	8,4	8,3
Ir-rata ta' dawk f'riskju ta' faqar fuq ix-xogħol (% ta' persuni impjegati)	4,5	5,0	5,7	5,7	6,0
Impatt ta' trasferimenti soċjali (esklużi l-pensjonijiet) fuq it-tnaqqis tal-faqar	30,2	33,9	33,8	33,6	32,8
Limiti ta' faqar, espressi f'munita nazzjonali f'prezzijiet kostanti[5]	5581	5991	6064	5799	5949
Introjtu disponibbli nazzjonali gross (unitajiet domestiċi)	:	:	:	:	:
Sparigg medjan relattiv tar-riskju tal-faqar (60% tal-introjtu medjan ekwivalizzat, età: total)	17,2	20,4	16,2	17,2	17,7

Noti:

1 Persuni fir-riskju tal-faqar jew l-esklużjoni soċjali (AROPE): individwi li huma f'riskju ta' faqar (AROP) u/jew li jbatu minn tiċħid materjali serju (SMD) u/jew li jgħixu f'unità domestika mingħajr jew b'intensità ta' xogħol baxxa ħafna (LWI).

2 Rata ta' dawk f'riskju ta' faqar (AROP): sehem ta' persuni bi dħul disponibbli ekwivalizzat taħt is-60 % tad-dħul medjan ekwivalizzat nazzjonali.

3 Sehem ta' persuni li jesperjenzaw minn tal-inqas erba' deprivazzjoniijiet minn disa': persuni li ma jaffordjawx iħallsu i) il-kera jew il-kontijiet tas-servizzi bażiċi tagħhom, ii) biex iżommu d-djar tagħhom adegwatement sħan, iii) meta jiffaċċjaw spejjeż mhux previsti, iv) biex jieklu laħam, ħut, jew l-ekwivalenti għal dawn fir-rigward ta' proteini darba iva u oħra le, v) biex igawdu vaganza ta' ġimgħa 'l bogħod mid-dar darba f'sena, vi) biex jixtru karozza, (vii) biex jixtru magna tal-ħasil, viii) biex jixtru televixin bil-kulur, jew ix) telefown.

4 Persuni li jgħixu f'unitajiet domestiċi b'intensità ta' xogħol baxxa ħafna: sehem ta' persuni ta' età bejn 0 u 59 li jgħixu f'unitajiet domestiċi fejn l-adulti (minbarra tfal dipendenti) jaħdmu inqas minn 20 % tal-potenzjal tal-ħin tax-xogħol totali tagħhom matul it-12-il xahar ta' qabel.

5 Għal EE, CY, MT, SI, SK, il-limiti f'valuri nominali f'euro; HICP — indiċi 100 fl-2006 (l-istħarriġ tal-2007 jirreferi għal dħul tal-2006)

Sorsi:
Għal nefqa għal benefiċċji tal-ħarsien soċjali ESSPROS; Għal inklużjoni soċjali tal-UE-SILC.

Tabella IX. Indikaturi tal-prestazzjoni fis-suq tal-prodotti u tal-politika

Indikaturi tal-prestazzjoni	2003-2007	2008	2009	2010	2011	2012
Produttività tax-xogħol[1] l-ekonomikja totali (tkabbir annwali f'%)	1,1	1,4	-2,4	1,1	-1,0	-1,2
Produttività tax-xogħol[1] fil-manifattura (tkabbir annwali f'%)	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Produttività tax-xogħol[1] fil-provvista tal-elettriku, il-gass, il-fwar u l-arja kundizzjonata (tkabbir annwali	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Produttività tax-xogħol[1] fis-settur tal-kostruzzjoni (tkabbir annwali f'%)	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Numru totali ta' applikazzjonijiet[2] ta' privattiva għal kull miljun tal-forza tax-xogħol	45,1	32,3	39,0	38,0	m.a.	m.a.
Indikaturi tal-politika	**2003-2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Infurzar ta' kuntratti[3] (ġranet)	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	505	505
Żmien biex tibda negozju[3] (ġranet)	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	40	40
Nefqa applikabbli (% tal-PDG)	0,5	0,6	0,5	0,7	0,7	m.a.
Kisba ta' edukazzjoni terzjarja (% tal-popolazzjoni ta' bejn it-30 u l-34 sena)	18,6	20,9	21,0	21,5	21,1	21,7
Nefqa pubblika totali fuq l-edukazzjoni (% tal-PDG)	5,82	5,86	5,46	m.a.	m.a.	m.a.
	2007	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Regolamentazzjoni tas-suq tal-prodott[4], B'kollox (Indiċi; 0=mhux regolat; 6=l-iktar regolat;	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Regolamentazzjoni tas-suq tal-prodott[4], Xiri bl-imnut (Indiċi; 0=mhux regolat; 6=l-iktar regolat;	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Regolamentazzjoni tas-suq tal-prodott[4], Network Industries[5] (Indiċi; 0=mhux regolat; 6=l-iktar regolat;	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.

Noti:

[1] Produttività tax-xogħol hija definita bħala valur gross miżjud (bi prezzijiet kostanti) diviż bl-għadd ta' persuni impjegati.

[2] Numru totali ta' applikazzjonijiet għall-privattivi lill-Uffiċċju Ewropew tal-Privattivi (EPO) għal kull miljun ta' forza tax-

[3] Metodoloġiji, inklużi suppożizzjonijiet, għal dan l-indikatur huma ppreżentati fid-dettall fuq il-websajt http://www.doingbusiness.org/methodology.

[4] Metodoloġiji tal-indikaturi tar-regolamentazzjoni tas-suq tal-prodott huma ppreżentati fid-dettall fuq il-websajt http://www.oecd.org/document/1/0,3746,en_2649_34323_2367297_1_1_1_1,00.html. L-aħħar dejta disponibbli tal-indikaturi għar-regolamentazzjoni tas-suq tal-prodott jirreferu għall-2003 u l-2008, ħlief għal Network Industries.

[5] Regolament tal-Enerġija Aggregata, tat-Trasport u l-Komunikazzjoni (ETCR).

*ċifra għall-2007.

Sors :

Kummissjoni, Bank Dinji - *Doing Business* (għal infurzar ta' kuntratti u l-ħin biex tibda negozju) u l-OECD (għas-suq tal-prodott ir-Regolament indikaturi).

Tabella X. Tkabbir Ekoloġiku

		2002-2006	2007	2008	2009	2010	2011
Prestazzjoni ta' Tkabbir Ekoloġiku							
Makroekonomiku							
Intensità tal-Enerġija	kgoe / EUR	0,20	0,19	0,19	0,18	0,18	0,21
Intensità tal-Karbonju	kg / EUR	0,64	0,63	0,60	0,60	0,59	m.a.
Intensità tar-Riżorsi (reċiproċità tal-produttività tar-riżorsi)	kg / EUR	0,38	0,26	0,19	0,31	m.a.	m.a.
Intensità tal-Iskart	kg / EUR	m.a.	m.a.	0,46	m.a.	0,25	m.a.
Il-bilanċ tal-enerġija tal-kummerċ	%tal-PDG	-3,7%	-1,5%	-2,4%	-0,1%	1,1%	-3,0%
Piż tal-enerġija f'HICP	%	m.a.	6	6	6	6	7
Differenza bejn il-bidla fil-prezz tal-enerġija u l-inflazzjoni	%	m.a.	-7,2	14,3	9,8999999	27,1	0,4000001
Taxxi ambjentali fuq taxxi tax-xogħol	proporzjon	29,5%	36,5%	33,0%	32,1%	29,0%	m.a.
Taxxi ambjentali fuq taxxi totali	proporzjon	10,1%	10,9%	10,1%	9,9%	9,3%	m.a.
Settorjali							
Intensità tal-Enerġija tal-Industrija	kgoe / EUR	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Sehem ta' industriji b'konsum għoli ta' enerġija fl-ekonomija	%tal-PDG	5,9	7,3	6,6	6,8	m.a.	m.a.
Prezzijiet tal-elettriku għal utenti industrijali ta' daqs medju**	EUR / kWh	m.a.	0,12	0,14	0,14	0,18	0,18
Prezzijiet tal-gass għal utenti industrijali ta' daqs medju**	EUR / kWh	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
R&Ż pubbliku għall-enerġija	%tal-PDG	m.a.	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
R&Ż pubbliku għall-ambjent	%tal-PDG	m.a.	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Rata ta' riċiklaġġ ta' skart muniċipali	proporzjon	13,3%	6,8%	3,3%	4,1%	13,0%	m.a.
Sehem tal-emissjonijiet tal-gassijiet b'effett ta' serra koperti bl-ETS*	%	m.a.	65,3%	65,9%	63,7%	62,7%	63,9%
Intensità tal-Enerġija tat-Trasport	kgoe / EUR	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Intensità tal-Karbonju tat-Trasport	kg / EUR	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.	m.a.
Sigurtà fil-provvista tal-enerġija							
Dipendenza fuq l-importazzjoni tal-enerġija	%	m.a.	100,0%	100,0%	101,1%	99,1%	100,6%
Diversifikazzjoni ta' sorsi tal-importazzjoni taż-żejt	HHI	m.a.	0,00	0,00	0,00	0,00	m.a.
Diversifikazzjoni tat-taħlita ta' enerġija	HHI	m.a.	1,00	1,00	1,00	0,99	1,00
Sehem tal-enerġija rinnovabbli fit-taħlita tal-enerġija	%	m.a.	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,1%

Noti speċifiċi għall-pajjiż:

Is-sena 2012 mhijiex inkluża fit-tabella minħabba nuqqas ta' dejta.

Spjegazzjoni ġenerali tal-punti tat-tabella:

Sors: Eurostat sakemm mhux indikat mod ieħor; Elaborazzjonijiet ECFIN indikati hawn taħt

L-indikaturi kollha makro ta' intensità huma espressi bħala proporzjon ta' kwantità fiżika għall-PDG (fi prezzijiet għas-sena 2000)

Intensità tal-Enerġija konsum intern gross tal-enerġija (f'kgoe) maqsum bejn PDG (f'EUR)

Intensità tal-Karbonju: Emissjonijiet tal-gassijiet serra (f'ekwivalenti ta' kg ta' CO2) maqsumin bejn PDG (f'EUR)

Intensità tar-Riżorsi: Il-konsum tal-materjal domestiku (f'kg) maqsum bejn PDG (f'EUR)

Intensità tal-Iskart: Skart (f'kg) maqsum bejn PDG (f'EUR)

Bilanċ tal-enerġija tal-kummerċ: Il-bilanċ tal-esportazzjonijiet u l-importazzjonijiet tal-enerġija, espressi bħala %tal-PDG

Piż tal-enerġija f'HICP: is-sehem tal-punti tal-"enerġija" fil-bakset ta' konsum użati fil-kostruzzjoni tal-HICP

Differenza bejn it-tibdil fil-prezzijiet tal-enerġija u l-inflazzjoni: komponent tal-enerġija ta' HICP, u l-inflazzjoni HICP totali (%ta' bidla annwali)

Taxxi ambjentali fuq xogħol jew taxxi totali: mill-bażi tad-dejta tad-DG Taxud "Xejriet tat-Tassazzjoni fl-Unjoni Ewropea"

Intensità tal-Enerġija tal-Industrija: konsum tal-enerġija finali tal-industrija (f'kgoe) diviż b'valur miżjud gross tal-Industrija (f'EUR tal-2005)

Sehem ta' industriji b'konsum għoli ta' enerġija fl-ekonomija: sehem tal-valur miżjud gross tal-industrji li jużaw ħafna enerġija fil-PDG

Prezzijiet tal-elettriku u l-gass għal utenti medji industrijali: kategorija ta' konsum 500 - 2000MWh and 10000 - 100000 GJ; ċifri mingħajr VAT.

Rata ta' riċiklaġġ ta' skart muniċipali: proporzjon ta' skart muniċipali riċiklat fuq it-total tal-iskart muniċipali

R&Ż pubbliku għall-enerġija jew għall-ambjent: infiq tal-gvern fuq R& (GBAORD) għal dawn il-kategoriji bħala %tal-PDG

Sehem tal-emissjonijiet tal-gassijiet b'effett ta' serra koperti bl-ETS: ibbażat fuq l-emissjonijiet tal-gassijiet serra, kif rappurtati mill-Istati Membri għall-pajjiżi taż-ŻEE (mingħajr LULUCF)

Intensità tal-Enerġija tat-Trasport: konsum tal-enerġija finali tal-attività tat-trasport (kgoe) diviż b'valur gross miżjud tal-industrija transp (f'EUR tal-2005)

Intensità tal-Karbonju tat-Trasport: emissjonijiet tal-gassijiet serra fl-attività tat-trasport diviżi b'valur gross miżjud tas-settur tat-trasport

Dipendenza fuq l-importazzjoni tal-enerġija: importazzjonijiet netti tal-enerġija diviżi b'konsum intern gross tal-enerġija inkluż il-konsum tal-enerġija ta' bunkers internazzjonali

Diversifikazzjoni ta' sorsi tal-importazzjoni taż-żejt: Indiċi Herfindahl (HHI), kkalkulat bħala s-somma tal-ishma kwadrati tal-pajjiżi tal-oriġini

Diversifikazzjoni tat-taħlita ta' enerġija: Indiċi Herfindahl fuq gass naturali, total ta' prodotti tal-petrol, is-sħana nukleari, l-enerġiji rinnovabbli u fjuwils solidi

Sehem tal-enerġija rinnovabbli fit-taħlita tal-enerġija: %-sehem f'konsum intern gross tal-enerġija, espress f'tunnellati ekwivalenti ta' żejt

*Dejta proviżorja (15 ta' April 2013). Is-Servizzi tal-Kummissjoni u ż-ŻEE.

** Għall-medja tal-2007 ta' S1& S2 għal DE, LU, NL, FI, SE u r-Renju Unit. Pajjiżi oħrajn għandhom S2 biss.

*** Għall-medja tal-2007 ta' S1& S2 għal IT, NL, FI, SE u r-Renju Unit. Pajjiżi oħrajn għandhom S2 biss.